

ERİK AĞACI ÖYKÜ

Kültür - Sanat ve Edebiyat Dergisi

Mayıs - Haziran 2024 Yıl: 4 - Sayı: 27

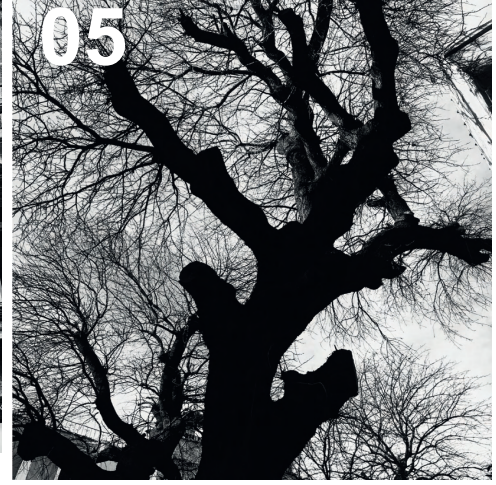
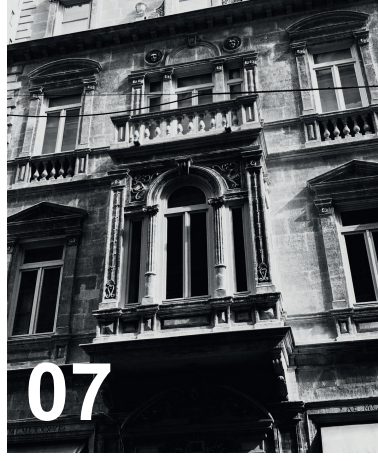
Fiyat: 40 tl

Geçmiş
Göremeyen
Geleceği
Göremez.

Rıdvan Yıldız – Halis Tamkoç – Betül Fırat – Mehmet Şirin Aydemir – Sevgi Erol Öçal – Esat Anık – Muhammed Korkmaz – Fatma Çetin Kabadayı – Dilek Ayırbaş – Cemal Karsavran – Nurcan Ören – Mutallip Saydulla – Nurgül Kaynar Yüce – Heybet Akdoğan – Necdet Ekici – Muhammed Balaban – Kübra Erbayrakçı – Hayrettin Yazıcı – Nurdan Aldağ – Ebru Zeynep Dişiaçık – Yasemin Kaya – Habil Yaşar – Gülderen Çetin – Gül Tanrıverdi – Binnur Tekinalp – Kamuran Esen – Galip Şefahet – Ayten Dirier – Fatma Türkdöğün

İÇİNDEKİLER

Haşmetmeap
Rıdvan Yıldız 03

Şehrin Ilgımı
Halis Tamkoç 04

Yaşamak Var Ya
Betül Fırat 06

Menfur Müfreze
Mehmet Şirin Aydemir 07

Çırılçıplak
Sevgi Erol Öçal 08

İki Çocuk
Esat Anık 10

Denizin Özlemi
Muhammed Korkmaz 11

Ziyafet
Fatma Çetin Kabadayı 12

Üsküdar Vapur Faciası
Dilek Ayrıbaş 13

Saadet Saatleri Geri Geliyor
Cemal Karsavran 14

Aşk Nöbeti
Nurcan Ören 15

Bahar
Mutallip Saydulla 16

Anasız Oğlak
Nurgül Kaynar Yüce 17

Tohumunda Ölüm
Saklıyor Güller
Heybet Akdoğan 18

Sevgi Senin Sözünde mi?
Necdet Ekici 19

Gizli Yara
Muhammed Balaban 23

09

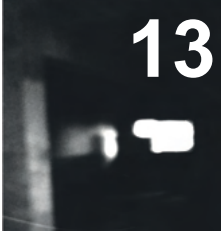

10

12

13

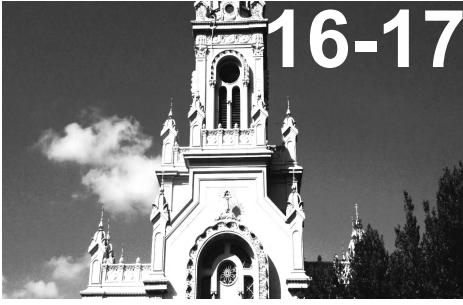
14

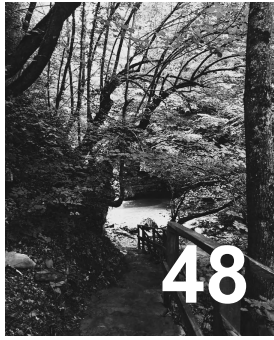
44

16-17

47

48

Erik Ağacı Öykü 2 Aylık Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi

Mayıs - Haziran Sayısı 2024
Yıl: 4 Sayı: 27

Yayın Kurulu

Ayten Dirier

Betül Fırat

Binnur Tekinalp

Enver Karahan

Fatma Türkdoğan

Gülçin Granit

Hatice Eğilmez Kaya

İnci Yılmaz Şimşek

Muhammed Balaban

Nurcan Ören

Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Serpil Tunçer

Sosyal Medya
Muhammed Balaban

Kapak , Fotoğraf
ve Grafik Tasarım

Gülse Tunçer
gulsetuncer@outlook.com

Dergi iletişim ve eser gönderimi için

erikagacidergi@hotmail.com

dergi.erikagacioyku.com

Nerden Çıktın Sen Böyle? 25
Kübra Erbayrakçı

Kıraç Toprakların 26
Kırbaç Yarası
Hayrettin Yazıcı

Yol Sözsüz Bırakır 27
Nurdan Aldağ

Aç Kapıyı Gir İçeri 30
Ebru Zeynep Dişiaçık

Sarı Koltuk Takımı 31
Yasemin Kaya

Sesler 33
Habil Yaşar

Aynalardaki Öyküler 34
Gülderen Çetin

İhlamur Ağacı 35
Gül Tanrıverdi

O Benim Bebeğim 37
Binnur Tekinalp

Esgi Ayakgabı 39
Kamuran Esen

Avrupa'dan Getirilen 40
Eşekler
Galip Şefahet

İlk Tampon Devlet 42
Güney Doğu'da Kuruldu
Ayten Dirier

Mevsimler Gelip Geçerken 45
Sanat, Edebiyat ve Dergiler
Fatma Türkdoğan

Rıdvan Yıldız

Haşmetmeap

Adımlarımız evsiz barsız
Kapatılmış geriye dönen yollar
Yeryüzünün okyanuslu ucunda
Çoktan ölmüştünüz
Yeni gökle yeni toprak arasında

Sevdiği hayattan mahrum kalan
Şeylerin sınırsız boşluğunda
Elle tutulamayan kıyılarda
Mühim olan yaşamak değil
Yeni denizlere açılmak

O kapıdan girdi haşmetmeap
O denizlerde gezindi
O, gözle görülmez
O kapıdan çıktı
Yeni gökle yeni toprak arasında
Çoktan ölmüştünüz ...

Tırnak işareti (" "), bir noktalama
işaretidir. Kelime veya kelime
gruplarının bir başına bir de sonuna
gelecek şekilde (ikiil olarak)
kullanılır.

Halis Tamkoç

Şehrin Ilgımı

Türkü olur yine varırım hasbihâle
Ezgisi köyümün oralardan
Sarılsa da dünyalık ipler boğazıma
Selam alır, yine hasret bırakırım dağa taşta...

Bilirim ki toprak kavruktur
Sıla gurbette, gurbet rüzgârda savruktur.
Zaman, ihtiyar ihtiyar yürür
Misafirlige mezarlığa varır
Başlar eskilerin hikâyesi, şimdiler buruktur.

Yok davulu, zurnası
Duyulmaz kavalın söylemesi
Gönüllerdeki neşve halaysız, halayksız
Öc alır geceler gündüzden
Suskundur, kurtların bile uluması.

Ne ki gelecek o gün,
Nedamet kınasıyla yüreğinde
Göç yollarında bayram havası
Kara trenin ardında kalacak dün
Dolup her yana her yöreye, taşacak
Bağ bahçe ve tarla kenarlarından;
Bahar ile düğün.

Tarihî yarımadanın ve Haliç'in karşısında gelişen bölge Orta Çağ'dan itibaren, Yumancada "karşı yaka", "öte" anlamına gelen "Pera" (Πέρα) adıyla anılmaktaydı. [1] Türkler tarafından kullanılan "Beyoğlu" adının, bir beyin oğlunun bölgedeki konağından kaynaklandığı ileri sürülür.

Beyoğlu
/Pera

İncir Ağacı

Grek mitolojisinde incir, Dionysos ile ya da bereket tanrısı Priapos ile ilişkilendirilmiştir. Dionysos'un şarapla başı döndüğü bir anda aşık olduğu güzel periyi, incir ağacına dönüştürmüştür. Eski Romalılar da incire değer vermiş ve imparatorlukları boyunca incirin Akdeniz'e yayılmasını sağlamışlar.

Betül Fırat

Yaşamak Var Ya

Boğazıma takılıyor ömrüm,
ömrümden ömür gidiyor.
Acının tarifini yapamadım daha,
acıdıkça diriliyor ömür.
Yaşamak var ya şimdi,
ölümlüler arasında yaşamak,
aslında yaşayamamak bir yerde,
ya da doğurarak acıyı ölmekti.

Boğazıma takılıyor işte her nefesim,
gücüm yetmiyor sesimi çıkarmaya,
seslensem duyan da yok ya şimdi,
istediğim gibi savururum küfürleri.
Ne istedim ki hayattan,
hayat ne ister ki benden,
bir katık bile bulamadan,
kan revan içinde ölürlen.

Enkazdan enkaza koşuyor yüreğim,
kalbimin sancısı yetiyor ölüme,
bir avuç toprak bulsam da,
versem son nefesimi geriye.
Sadece yaşamak istedim,
insan gibi yaşamak,
huzurlu bir sona nail olmak ve de.
Yaşamak var ya şimdi.

Gözlerimin buğusu kopardı umudum,
silindi gitti kuytularda,
bir daha gelsem dünyaya,
yaşamak var ya şimdi.
Yaşamak yol bulmak gibi,
çıkamaz sokaklara giriyor ruhum,
biraz umut, biraz nefes istedim sadece,
belki bir de yaşamak.

Mehmet Şirin Aydemir

Menfur Müfreze

Nedamet dolu mahzeni kalbimin
bitimsiz bir yangındır şimdi dilimin
kıyılarını kavurur
o günahkâr sözcükler
kırdım eylemsizlik kararını yazan
kalemi bu ömrü hazanda
varsın azdan az gitsin
çoğul yalnızlıklarımın çok
sen ki menfur müfreze
söz kurşununa dizmişliğim
hiç bozmadığım ezberdi
kanıksadığım kanmalarım
aşkına artık rest çekti
kırdım saklı sırlar sandığımı
pürmelal hâllerim ele ayandır
gönlüm bu biteviye sevdadan el çekti
sana açık beyandır

Sevgi Erol Öçal

Çırılçıplak

şiiir

Çırılçıplağız beyaz dünya
Yağıyor umutlar karlı bir bahar
Mutluluk kayıp
Ne hayatlar saklı cam arkasında
Çırılçıplak savunmasız faili meçhul
Külçeler parlıyor karanlık evlerde
Gaz lambasıyla yanan yoksulluğa
Beyaza esir damlar
Hüzünlü kar
Gerçeklerle ıskalanan hayaller üzgün

Masumiyet çıplak
Yanık ezgiler tutuşturuyor içlerin birikmişliğini
Sesleniyor rüzgâr çıplaklık yürürken
Filinta bir tebessüm ılık çalıyor
Kanat çarpıyor bir kuş
Dünya çıplak, yalnızlığım çıplak
Sen çırılçıplak...

*L'art est
comme
la nature*

Esat Anık

şiiir

İki Çocuk

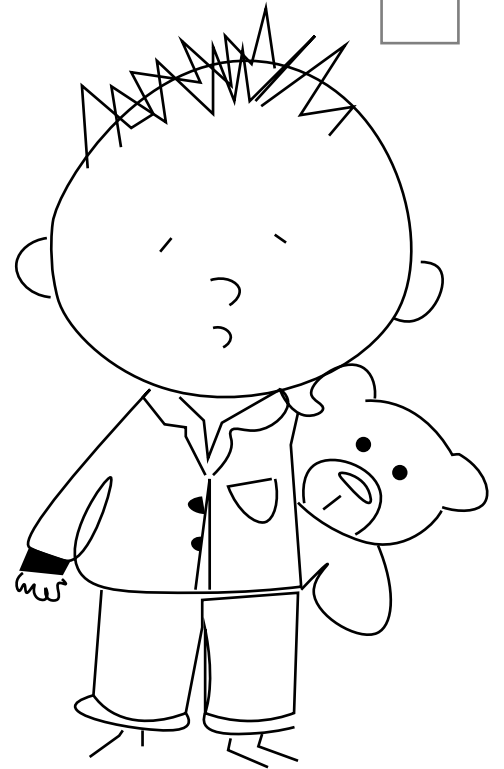
“Kandilsiz ve tandırsız evler gibi
Soğuk sokaklar.
Şu soğuk sokaklar
Ne sırlar saklar.”

İki küçük çocuk;
Babasız, anasızlar.
Ne üst-başları var,
Ne yarınları
Görenin yüreği sızlar.

İki küçük çocuk;
Birin in uçurtmada aklı...
Diğeri oyundan yasaklı,
Yıkımı telli duvaklı...

İki küçük çocuk;
Sokakları dar.
Ne pabuçları,
Ne de
Başlarını sokacakları
Bir evleri var.

İki küçük çocuk...
Hayalleri var atlastan.
Yoksulluk şerbeti içerler
Altın tasta.

Muhammed Korkmaz

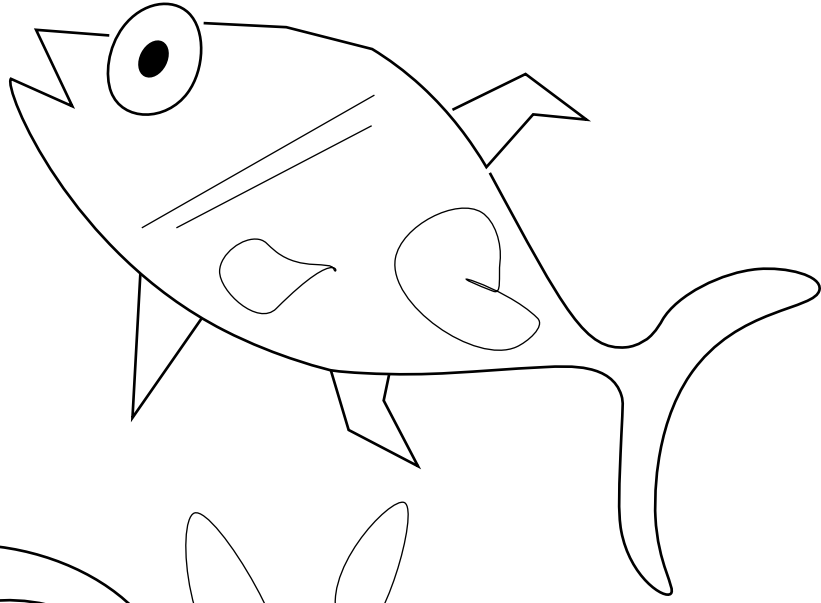
Denizin Özlemi

bir nehir koşardı körfezden, deniz onu kucaklardı
ben sana koşardım, yüreğimde bir ayna ağlardı
sen hiç bir balığa sordun mu? Su olmadan yaşar mı?
ben o balığı saran sular gibi sevdim seni

bir rüzgâr ile dokundum ağaçlarına
kalbinden mevsimlerde soldum
Sen bilmedin gülün üzerinde parıldayan güneşi...

tutmadım hiç bulutların ellerini
çünkü ben yağmuru yalnızlığından tanırım
ellerim ölümü dokur tenimde
denizlere sorsaydın anlatırdı sana
boşluklara gözlerimle çizdiğim yokluğu

sen hiç bir martının kanatlarıyla gökyüzüne dokundun mu?
ben o martının kanatlarıyla sevdim seni

Fatma Çetin Kabadayı

Ziyafet

Ormanların kralı ziyafet düzenlemiş.
“Kurt, kuzu, çakal, yılan; hepiniz gelin” demiş.

Elbette bu davete icabet etmek lazım.
Üşenmemiş hiçbiri, dememiş; nemelazım.

Bol ağaçlı bir yerde eğlenceler başlamış.
Her biri mutluluğa neşesini işlemiş.

Yılan birkaç konuğun bilgisini yoklamış.
Anlatmış geçmişini zehrini saklamış.

Neler çektim bilerseniz, hayatta hep süründüm.
Kötü dediler, diye; kötülüğe büründüm.

Çoğunun isteğiymiş, aslanla yakın olmak.
Kralın dostu, diye; ormanda bir nam salmak.

Kimi önüne koymuş payına düşen eti,
kimi başından kovmuş ona gelen laneti.

Eğlence devam etmiş, bin bir çeşit yemekle.
Dostluk kolay kurulmaz, kaç bin türlü emekle.

Fil şarkılar söylemiş, eşlik etmiş karınca.
Çılgık atmış maymunlar tam zirveye varınca.

Kaplumbağa çıkarmış evinden o başını.
Tahmin edememişler, bu gamsızın yaşını.

Herkes sanıyor beni alıyorum ağırdan,
oysa ilk ben duyarım en bilindik sağırdan.

Kartal yüksekte bakmış, aşağıya inmemiş.
Nerde olursan ol da yol doğru olsun, demiş.

Kurt herkesi süzerek tanımaya çalışmış.
Aslında bu ortama gelir gelmez alışmış.

Bakmış ki masum yüzlü alçak gönüllü kuzu,
gözüne kestirince uzatmış ona tuzu.

“Etin, otun tadı yok, ben çok tat alamadım.
Herkes çok ısrar etti, onlarla kalamadım.”

Bizimki çok imrenmiş “Ne güzel dostları var!
Yaralansa köşede mutlaka biri sarar.”

İsteseydi kalırdı, buraya hiç gelmezdi;
tuzunu paylaşmazdı, tanımadan vermezdi.

Kuzucuk karar kılmış, onun dost olduğunda;
“Görüşelim arkadaş vaktiniz olduğunda.”

Kurt kaldırmış başını, göğe doğru ses etmiş.
Sesine ay ve yıldız, hepsi de eşlik etmiş.

Gece çekip giderken hepsi dans ediyormuş.
Kuzu kurda bakarak “Yetenekli!” diyormuş.

Günler sonra bir vakit buluşmuş bizimkiler.
Kuzu ağıla varmış “Burası, bizim kiler.”

Kurt bakıp küçümsememiş, demiş “Fazla bir şey yok.
İkram kabul edemem, benim karnım zaten tok.”

Üzölmüş bizim kuzu, kendince mahcup olmuş.
Başını eğmiş hemen çünkü gözleri dolmuş.

Kurt fark etmiş durumu, “Biraz da dolaşalım.
Düşman görürsek eğer beraber dalaşalım.”

“Olur!” demiş bizimki, hemen çıkmışlar yola.
Öylesine güvenmiş, gitmişler hep kol kola.

“Çağırdım dostlarımı onlar da gelir.” demiş.
“Neler aldım bir bilsen; etler, çeşitli yemiş.”

Kuzu iştahlandıkça anlatmış kurt bıkmadan.
Yol boyunca zıplamış, ortalığı yıkmadan.

Kurt getirmiş kuzuyu, bir ahıra kapatmış.
Sesi çıkmasın diye üstüne saman atmış.

Çok şaşırılmış kuzucuk, anlamamış niyeti.
Güvenmenin sonunda hep bu mudur diyeti?

Dilek Ayrıbaş

Üsküdar Vapur Faciası
(1 Mart 1958'e)

sonsuzluğa kalkar bir gemi
içinde nice öğrenci

zil çalar
açılır sınıfın kapısı
sıralar kıpkırmızı
karanfil dolu sıralar

okul sessiz
herkes boşuna bekler
gelmeyecek öğrenciler
sonsuzluk gemisine kesilmiş biletleri

Cemal Karsavran

Saadet Saatleri Geri Geliyor

savruldum akıntıyla Marmara'dan
gelen bir noktadan sonra yaşadığım rol iflası
maviyi kucaklıyorum denizde, gökyüzünde
Ege'nin koylarında kaybolmuşken benliğim
sevişiyorum yıldızlar ve dolunayla

alnıma konuyor gece kuşları
ruh ötesi bir kimlik var içimde
düş gezginiyim maceraya çıkmış
ebruli bir tablo canlanan gözlerimde
susuyorum dilimle bedenimle

asma çardaklı evin birinci balkonunda
yalıyor tenimi ve ruhumu meltem
mutluluk kıvılcımı vuruyor yüzüme
ruhum yükseliyor semaya
sonsuzluğa uzanıyor sanki gece

arzularım tutkuya dönüştüğünde
içimdeki duygular dötrnala...
nedensiz sunular hep evet oldu
çözülürken dizlerimin bağı
sevişir akrep yelkovan

aşktı adın gecelere sığmayan
reçinesi alındıkça ballanan
yoktu etkileşimlerin mesafesi
olurdum her an deli divane
akar suyu pınarımın

adını anıyorum düşlerimde
takatim kalmıyor hayal edince
rehavetin kaplıyor tüm benliğimi
ebeleniyorum rüyalarımnda
saadet saatleri geri geliyor

Nurcan Ören

Aşk Nöbeti

Sakin sorma hâlimi, anlamazsın derdimi
Gönül sevdaya düşmüş kendini yakar durur
Gözlerimin selleri o ateşe erdi mi
Bir volkan sedasıyla içime akar durur

Aşka hudut yok ama aramızda yollar var
Böyle büyük hasrete sevgi geniş yürek dar
Kalbim her atışında kan değil kor pompalar
Yârin şirin köyüne uzaktan bakar durur

Bir an duysam adını sıçrar coşkum göklere
Oysa ki söyleyemem göğsümü gere gere
İçime fısıldarken haykırsam son bir kere
Sinem çatlar yarılr şimşekçe çakar durur

Aşk nöbeti Mecnun'dan bize kalan yadigâr
Yanık ahım, çöllerden esen o sıcak rüzgâr
Vuslata susamışım elimdeki boş sagar
Gönüllü seferimi başıma kakar durur

Mutallip Saydulla

Bahar

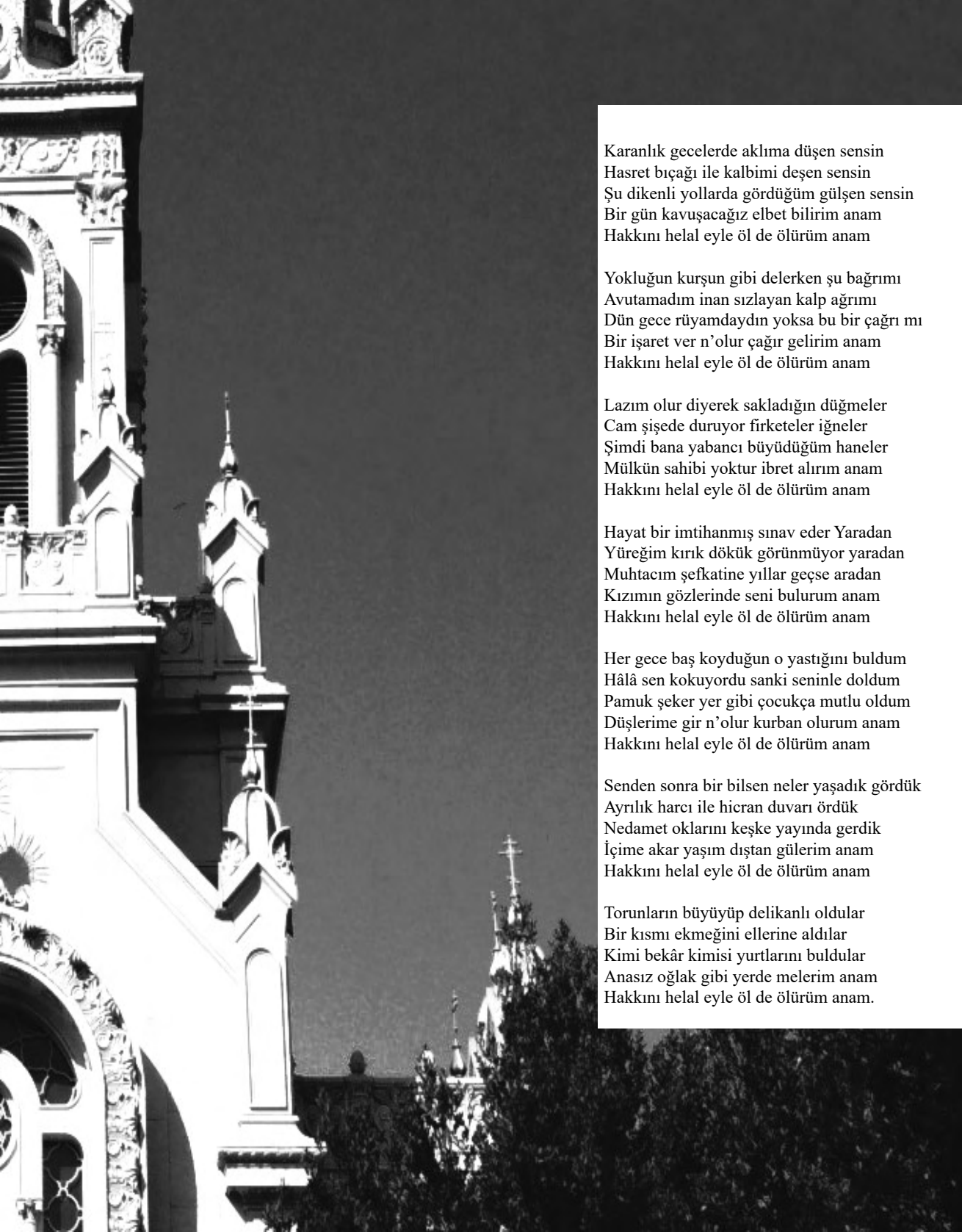
Berrak ve süzük su soyundu
Nehir filizlenip çıktı kenara
Büyük bir gemide
Bir tane yaprak
Özlem su olup yavaş yavaş yağmakta
Denizler fısıldadığında
Balıklar resim çizdiğinde
Bir son bahardan uyanan güneş
Gürültü koparır
Bir gün önce unutulmuş şehir
O belki rüyasından uyanmış bir erkek
Onun adı bahar
Onun ezgileri titreşir
Azapları şirin
O bir tezkire
Kapıları sıkı kapatılmış.

Sveti Stefan Kilisesi (Bulgarca: Цѳemu Cтeфaн Sveti Stefan) bilinen adıyla Demir Kilise, İstanbul, Fatih'te, Balat'la Fener semtleri arasında Haliç kıyısında yer alan, Bulgar Eksarhhanesi'ne bağlı kilise.

Nurgül Kaynar Yüce

Anasız Oğlak

Karanlık gecelerde aklıma düşen sensin
Hasret bıçağı ile kalbimi deşen sensin
Şu dikenli yollarda gördüğüm gülşen sensin
Bir gün kavuşacağız elbet bilirim anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Yokluğun kurşun gibi delerken şu bağırimi
Avutamadım inan sızlayan kalp ağrımı
Dün gece rüyamdaydın yoksa bu bir çağrı mı
Bir işaret ver n'olur çağır gelirim anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Lazım olur diyerek sakladığın düğmeler
Cam şişede duruyor firketeler iğneler
Şimdi bana yabancı büyüdüğüm haneler
Mülkün sahibi yoktur ibret alırım anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Hayat bir imtihanmış sınav eder Yaradan
Yüreğim kırık dökük görünmüyor yaradan
Muhtacım şefkatine yıllar geçse aradan
Kızımın gözlerinde seni bulurum anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Her gece baş koyduğun o yastığını buldum
Hâlâ sen kokuyordu sanki seninle doldum
Pamuk şeker yer gibi çocukça mutlu oldum
Düşlerime gir n'olur kurban olurum anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Senden sonra bir bilsen neler yaşadık gördük
Ayrılık harcı ile hicran duvarı ördük
Nedamet oklarını keşke yayında gerdik
İçime akar yaşım dıştan gülerim anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam

Torunların büyüüp delikanlı oldular
Bir kısmı ekmeğini ellerine aldılar
Kimi bekâr kimisi yurtlarını buldular
Anasız oğlak gibi yerde melerim anam
Hakkını helal eyle öl de ölürüm anam.

Heybet Akdoğan

Tohumunda Ölüm Saklıyor Güller

hüzünden tebessümler örerdim çehremize
mutluluk çocukların yüzünden kaçtı
gecenin en karanlık anını bekliyor intiharlar
yıldızların usanmışlığına
artık harcı değil ayın ışığı varlığı

üstümüze abanıyor betondan gökdelenler
canavar ağızlı fabrikalarla
her canlıyı ürkütüyor ruhsuz şehirler
konacak dalları kalmadı kuşların
savrulan her kanat
ürperen serçe telaşı

dünya seferi çıbanlar göğsümüzde
tohumunda ölüm saklıyor güller
talanlar yurt edinmiş Adem'in toprağını
sürgün sakini kardeşliktir şimdi

tuğrasız fermanlar hüküm veriyor yarınlara
atların toynaklarında cehennem sesleri
yekindi firavun
yakıldı insanlığın kadim atlası

modern çağ söylencelerinde
haindir dost
ihanetten ayrılıktır sevgili

söz bitti
yanık bir tambur inliyor
gözlerimde güz güneşi
gördüğüm her şey
buğulanan çağın hüzmesi

Necdet Ekici

Sevgi Senin Sözünde mi?

Onlar evleneli aşağı yukarı üç ay olmuştu. Hani derler ya, çiçeği burunda evliyidiler. Evleri bize uzak değildi. Şu karşı konağın ikinci katına kiracı olarak gelmişlerdi. Her hafta sonu onları, mor sarmaşıkların kuşattığı balkonda kahvaltı yaparken görürdüm. El ele tutuşur, diz dize otururlardı. En güzel kahaahaları yeni doğan güne onlar atardı. Muhabbetliyidiler. Öyle ya “Değirmen iki taştan, muhabbet iki baştan” diye boşuna dememişler. Uzaktan uzağa imrenirdim. “Mutluluğun resmi bu olsa gerek.” derdim. Hanım bile onlara bakar bakar da, derin bir iç geçirirdi. “Aah ah!” derdi. “Ben de bir gün oğlumun mürüvvetini görür müyüm acaba? Onlar da böyle karşılıklı oturup cıvı cıvı kahvaltı yaparlar mı ola?” Ferit âdeta titrerdi karısının üzerine. İnci’ydi adı. Güzeldi. Bir şelale gibi akan uzun sarı saçları, incecik bedeni, deniz yeşili gözleri ile bir saka kuşu kadar zarifti. Zaten onun bizim ailedeki adı “Saka Kuşu” değil miydi? Avrupai, ışıklı bir havası vardı. Her sabah mutlaka alt kattaki “Vella Kuaför”e uğrar, taranır, süslenir, işe öyle giderdi. Bizim uzun boylu, esmer, çirkin oğlanı bu kınalı kuş mu çarpmış, yoksa bizim oğlan mı onu tavlamaştı bilmiyordum. Bir burçta iki aydı onlar. Sadece biz değil, bütün mahallenin gözü bu mutlu saka kuşlarının üzerindeydi. Herkes imrenceli duygularla bakardı onlara. Kim bilir içlerinden neler geçirdi. Eminim kendi gençlik yıllarına gider, ilk balayı gezilerini hatırlar veya güzel günlerinin anlarıyla buluşurlardı. İçten içe kıskananlar, haset edenler de olur muydu bilmiyordum. “Bu çocuklara göz degecek.” diye bazen hanım onlar adına endişelenir, “Allah bir yastıkta kocatsın.” diyerek dua ederdi. Ferit bazı geceler balkonda bağlama çalardı karısına. Türküler söylerdi. Memleket türküleri... Karısı eşlik ederdi ona. Ne güzel bir koro oluştururlardı. Bir Ferit söylerdi, bir İnci: “Girebilse şu sinemde neler var?/Gülüp oynadığım ele karşıdır,/Ele karşıdır.” Gecenin karanlığına akan bu güzel türkülerle nakışlanırdı yüreklerimiz:

“Yenice yolları bükülür gider,/Zülûf ak gerdana dökülür gider./
Yiğidin sevdiği güzel olursa,/Ömrü arkasından sökülür gider.”

...
Bu akşam bize yemeğe geleceklerdi. Ne de olsa Ferit hem en yakın komşum hem aynı vergi dairesinde birlikte çalıştığımız mesai arkadaşım. Üstelik en yakın arkadaşımın oğluydu. Ben emekliliği gelmiş kıdemli bir memur, o aynı daireye yeni atanmış bir stajyer... Asıl arkadaşlığımız babası ileydi. Ferit benim evladım gibiydi. Avucumuzda büyümüşü. Babası genç yaşta trafik kazasına kurban gidince, Ferit yetim kalmıştı. Aradan yıllar geçmiş, kadere bak aynı vergi dairesine memur olarak atanmıştı. Ben yolun sonunda, o başındaydı.

***

Bir sabah baktım Ferit elinde bir paket, dairede herkese güllü lokum dağıtıyor. Bütün personel “Hayırlı olsun! Hayırlı olsun!” diyor. Daha ne olduğunu anlamadan odama gelip elimi öptü. Lokum ikram etti. “Nişanlandım ağabey.” dedi. “Dün akşam söz kesildi. Bak yüzüğüme!”

Sevinçten gözlerinin içi gülüyordu.

“Hayırlı olsun.” dedim. “Daha önce hiç bahsetmemiştin. Bu ne hız oğlum!”

“Valla nasıl olduğunu ben de anlamadım ağabey! Her şey o kadar ani ve hızlı gelişti ki... Evlilik kısmet işi derlerdi de inanmazdım. Meğer gönlümün sultanı yanı başımdaki bankada beni beklemiş de haberim yokmuş. Aklımda fikrimde yoktu. Bir gün kızın akrabalarından iki kadın geldi ziyaretime. Teyzeleriymiş. Meğer bu işlerin “çöpçatanı” çok olurmuş. Övdüler de övdüler. “Sende boy pos, onda güzellik... Kız mı ki, saraylara layık bir turna” dediler. “Elini çabuk tutmazsan alıcı kuşlar çok olur.”

Gösterdiler. Konuşturdular. Beğendim tabii. Beğenmemek mümkün mü? Vuruldu vallahi!”

Gülüştürüyor. Her zamanki sempatikliği ile anlatmaya devam ediyordu:

“Kısa süre sonra haber geldi. Kız, ‘Beğendim. Olur.’ demiş. Hiç umudum yoktu. En çok da ona şaşırdım. ‘Ulan,’ dedim içimden, ‘Benim gibi çirkin bir dallamanın nesini beğenir’, anlamadım. Ben kız olsam vallahi beğenmezdim. Bir anda her şey oluverdi. Kısmet ağabey. Sana haber veremediğim için mahcubum.”

“Hayırlı olsun. Allah tamamına erdiresin. Kızımız kim? Tanıdık biri mi?”

“Tanımazsın ağabey. Bankada memur. O da benim gibi yeni atanmış.”

Tabii bizim oğlanın ağzı kulaklarında. Abayı fena halde yaktığı her hâlden belli...

İki de bir sol eli, sağ elinin yüzük parmağına gidiyor, o madeni parlıtı hafiften oynatıyor, anlatıyor anlatıyordu.

...

Daha iki ay bile geçmeden bir de baktım, masamın üzerinde yaldızlı bir zarf ve içinde bir düğün davetiyesi... Öyle ya, yıldırım aşkına yıldırım düğün... Daha söz kesileli kaç gün olmuştu ki...

“Bu ne acelecilik oğlum? Zaman geçsin. Birbirinizi tanıyın.”

“Kız evi öyle istedi ağabey. Kız da istiyor. Benim de canıma minnet. Annem de memlekette yalnız başına. O da oradan sıkıştırıyor: ‘Bir an önce oğlumun mürüvvetini göreyim.’ diye.”

...

Düğün dernek derken hepsini iki ay içinde bitirdiler. Düğünde nikâh şahitlerinden biri ben oldum.

...

Kapıda eşimle birlikte karşıladık. Yine el eleydiler. İnci Hanım’ın elinde bir buket kırmızı gül vardı.

İçeri buyur ettik. İkili koltuğa yan yana oturdular. Ne güzel yakışıyorlardı birbirlerine. Ferit, eşine hürmette kusur etmiyordu. Koltukta eşinin arkasına yastık dayamış, yemek masasına otururken eşinin sandalyesini tutmuştu. Ne hoş bir incelikti bunlar. Birbirlerinden teşekkürü esirgemiyorlar, ‘aşkımdı’ demeden söze başlamıyorlardı.

Kırmızı gülleri vazoya kendi yerleştirdi.

“Ferit sizi çok sever, hep sizden bahseder.”

“Sağ olsun, biz de onu çok severiz. Oğlumuz sayılır. Elimizde büyüdü.”

Güler yüzlü, sempatik, çıtı pıtı, mütevazı bir hanımdı. Sofranın hazırlanmasında eşime yardımcı olmuş, kahve servisini evin gelini gibi kendisi yapmıştı. Eşine karşı dikkatli, titiz ve duyarlıydı. Olur, olmaz şeye karışmıyor, her lafa girmiyor, şuh kakhahalar atmıyordu. Görgülü ve bilgiliydi. Cahilce laflar etmiyor, banka ve finansman konularında dahi söz açılmadan konuşmuyordu.

Her nedense Ferit, bu akşam eşinin aksine durgun sular gibiydi. Düşünceli olduğu her hâlden belliydi. Biz konuşurken o hep susuyor, mecbur olmadıkça sohbete katılmıyordu. Gözleri ayakta durduğunda dalıp dalıp gidiyordu. Bir derdi mi vardı? Yoksa bir kusur mu etmiştik? Başını mı ağrıyordu? Yanlışlıkla ağzımızdan incitici bir söz mü kaçırılmıştı? Ne bileyim insanın aklına her şey geliyor işte!

Galiba bu durumun en çok eşi farkındaydı. Ferit’in sağ elini avuçlarına aldı. Dudaklarına götürüp öptü.

“Erken kalkabiliriz aşkim.”
Gözleri Ferit’in gözlerinde.

Ferit, yavaşça elini İnci’nin avuçlarından çekti. Zor duyulan bir sesle “Elimi bırak!” dedi. Ortalığa buz gibi bir sessizlik düştü. Herkes birbirine baktı. Böyle kaç saniye geçti bilmiyorum. Kadın bozuldu fakat belli etmemeye çalıştı. Saklanan bir şeylerin olduğu kesindi.

Ferit’in yüzünde alı al, moru mor renkler dolaştı. Sesinde anlamlı bir ciddiyet:

“Mehmet ağabey, siz aileden sayılırsınız. Önemli bir şey paylaşmak istiyoruz. “Durdu. Sanki söze başladığı yeri beğenmedi. Sonra devam etti: “Nasıl anlatılır bilmiyorum. Aslında bunu çok önceden söylemeliydik.”

Hanımın gözlerinde tatlı bir ışıltı, “Yoksa... Ay bu ne güzel bir haber ne hoş bir müjde!”

Kulağıma, elini ağzına tutarak fısıldadı: “Çocuk geliyor, çocuk...”

“Yok.” dedi Ferit. “Aklımıza geldiği gibi değil Zuhal yenge. Biz... Biz bir karar aldık.”

“Ne kararı?”

“Ayrılmaya karar verdik. Boşanıyoruz.”

Bu söz, pimi çekilmiş bir bomba gibi düştü ortaya. Eşimle göz göze geldik. İkimiz de şaşkın şaşkın bir onlara, bir birbirimize bakıyorduk. Doğrusu duyduğumuza inanamıyorduk. “Biz ayrılmaya karar verdik!” Ne demektir şimdi bu? Nasıl olurdu? Gördüklerimize mi inanalım, yoksa duyduğumuza mı? Sanki yemeğe değil de sırf bu kötü haberi vermek için gelmişlerdi. “Ağzından yel alsın, o nasıl söz Ferit? Şaka mı bu?”

“Hayır, şaka değil Mehmet ağabey. Biz boşanıyoruz. İstedik ki önce bizden duyusunuz. Yarın herkes bir şey uyduracak. Gerçeği siz bilin yeter.”

“Kızım, İnci sen söyle. Duyduğumuzun şaka olduğunu söyle. Ne diyor bu deli adam?”

“Bu işlerin şakası mı olur Mehmet ağabey? Bayağı ayrılıyorruz.”

“Çocuklar, üzmeyin bizi. Ya hanım sen bir şey söyle: İçim darlandı. Ne diyor bunlar? ‘Ortak karar almışlar’ da, ‘boşanacaklarmış’ da bilmem neymiş! İkinizin de canı iyi bir dayak istiyor. Demiştim sana, ‘göz degecek bu yavrularıma’ diye. Dediğim çıktı işte! Bir avuç mutluluğu çok gördüler...”
“Biz, sizi örnek çift olarak gösterirken, herkes mutluluğuna imrenirken, birbirinize karşı bu kadar saygılı ve muhabbetliyen...”

Böyle diyordum ya, Ferit’in evlendikten sonra dairedeki hâl ve hareketleri birden gözümün önünde canlanıverdi. Evlendikten sonra çocuğun huyu değişmişti. Dairede mükelleflerle sürekli uyumsuzluk yaşıyordu. Öfkeli ve tahammülsüzdü. İlk başlarda gençtir, yenedir, dedik ama Ferit’in düzeleceği yoktu. Demek boşuna değilmiş. Düşünüyorum, bir türlü aklım almıyordu. Sanki her hafta sonu balkonda güle oynaya kahvaltı yapan onlar değildi. Her gün el ele gördüğümüz mutlu, muhabbetli çift onlar değildi. Birlikte türküler çalıp söyleyen onlar değildi. Sormadan edemedim:

“Peki, sorun ne? Neyi paylaşamıyorsunuz?”

Ortalığa cevabı olmayan bir sessizlik çöktü.

Eşimin sözleri onları aklıselime davet ediyordu:

“Bakın çocuklar, evlilikte ufak tefek şeyler olur. Dışarıdan gördüğümüz kadarıyla mutlu bir evliliğiniz var. Bu güzel aileyi bir öfkeye kurban etmeyin. Aceleyle verilmiş kararlar, sonra dönüşü olmayan hüsransız yaratır. Çok pişman olursunuz.”

Konuşan inci oldu:

“Hayır, acele verilmiş bir karar değil Zuhal yenge. Düşündük, taşındık, öyle karar verdik.”

“Ay bunların sahiden ikisi de aklını yemiş.”

“Sonra sana anlatırım.” dedi Ferit. “Mahrem tarafları var.”

Ben de ısrar etmedim. İzin isteyip kalktılar. O gece merak ve şaşkınlık bizde, sır onlarda kaldı. Uğurladık. İnci, Ferit’in koluna girmişti.

...

Ferit, bu konuşmamızdan üç gün sonra odama geldi. Üzgün görünüyordu. Dağılmış, solmuş bir çehreyle baktı bana. Karşı koltuğa oturdu.

“Gidiyorum buralardan ağabey.” dedi.

Sanki azı dişime çat diye bir kum tanesi değdi. Yoksa Ferit, boşanma dilekçesini vermiş miydi? Öyle ya vermese bu hüznü veda cümlesini kurar mıydı? Henüz boşanma sebebinin bilemediğim bir evlilikten söz ediyorduk.

Ferit’in üzgün hâline bir anlam verememişim. Ayrılmayı isteyen kendileri değil miydi? İstedikleri olmuştu işte. Yüzünün gülmesi gerekmez miydi? Şimdi bu hâl neyin nesiydi? Böyle düşünmekle belki de haksızlık eden bendim. Öyle ya, nice umutlarla bir dünya kuruluyor ve nice hüsransız bir dünya yıkılıyordu. Kolay değildi.

Ben sormadan kendi anlattı:

“Hepsi bir yalan rüzgârıydı ağabey. Gördüklerinizin hepsi yalan... Mutlu değildik aslında... Mutluluk oyunu oynuyorduk. Ağacın kurdu içimizdeydi. Daha doğrusu benim içimde. Kimse bilmesin diye yalancı bir dünya kurmuştuk. Sizler hep o dünyayı görüp imreniyor, aldanıyordunuz. Oysa gönül aynamız tozlanmıştı.

Ben, İnci’yi çok sevmiştim. Biliyorsun biz görücü usulü evlenmiştik. Ama ben ona ilk gördüğümde tutulmuşum. Deli gibi aşkıtm. Dünya bir yana, o bir yanaydı. İnci’yi görmeden, onun sesini duymadan edemezdim. Kısa süren nişanlılık dönemimizde Şirin için dağlara kafa tutan Ferhat bendim. Kendi kendime hep şu soruyu sorardım: “Bu kadar güzel bir kız, benim gibi bir çirkini niçin beğenir, niçin tercih eder?” Sustu. Bir sigara yaktı. Sonra savrulan dumanların arasından ta gözlerimin içine bakarak gerçeği itiraf etti:

“Gerdek gecesi bana ‘yüz akı’ nı verememişti.”
Dondum. Ferit’in gözlerine dehşetle baktım. O devam etti:
“Oysa bir kızın en mahrem kutsalıydı o. Başı dik, alnı ak olmanın diğer adıydı. Erkek için güven, kadın için sadakat ve huzur demektir. Beklediğim armağan bana sunulmamıştı. Çılgına döndüm. Önce inkâr etti. Sıkıştırdım. ‘Pılımı pırtını topla, valizini hazırla. Yarın sabah erkenden seni annenlerin evine bırakacağım.’ Ağladı, hüngür hüngür ağladı. ‘Beni çek vur, gönderme!’ dedi. ‘Bu utançla yaşayamam. İntihar ederim. Babam yaşayamaz. Annem ayakta duramaz. Kimsenin yüzüne bakamazlar. Dışarı çıkamazlar. Kızı bozuk çıkmış, o sabah getirilip evlerine bırakılmış bir babanın hâlini düşün. Bir kişiyi değil üç kişiyi öldürmüş olursun.’” dedi.
“Bütün bunları o zaman düşünseydin! Vaziyet senin cephenden öyle... Bir de beni düşün. Teninde başka bir erkeğin terini taşıyan bir kadını nasıl kabul ederim? Bana yazık değil mi? Ben kabul etsem, nefsim kabul etmez. Ben bu utançla nasıl yaşarım? Elin artığına nasıl karım derim? Kendimi aldatılmış hissediyorum. Söyle ben neyim?” “Ne desen, ne söylesen haklısın.” dedi. “Senden sadece bir şey rica ediyorum. Beni gönderme. Üç ay beraber yaşayalım. Üç ayın sonunda şiddetli geçimsizlikten boşanma dilekçemizi birlikte verir, ayrılırız. Ne olur, kulun kurbanın olayım, bunu bana çok görme. Bu iyiliği yap bana. Şunun şurasında üç ay...’ Hayır! dedim. ‘Yalvarıyorum ne olur. Ellerini, ayaklarını öpeyim.’”
Ağladı, ağladı. Ayaklarını gözyaşlarıyla ıslandı.
“Bana olduğu gibi anlat. Kim ne yaptı sana?”

Anlattı:
‘Benim bir dayımın oğlu vardı. Seninle evleneceğim diyerek beni kandırdı. Güzel sözlerle gelirdi yanıma. Cahildim. Aldandım. Bir gün zorla bana sahip oldu. Sonra da yüz üstü bırakıp gitti. Kimseye söyleyemedim. Derdimi anlatamadım. İntihar etmeyi düşündüm, beceremedim.’
“Başım avuçlarımla arasında saatlerce düşündüm. O böyle anlatınca tabii acıdım, üzüldüm. İstismar edilmiş, mağdur olmuş, ortada bırakılmış zavallı bir genç kız... Ben de insanım, benim de vicdanım var. Bir an kendimi onun yerine koydum. Çok düşündüm. Fakat bir türlü içime sindiremiyordum. Aklım kabul etse gönlüm kabul etmiyordu. İki arada, bir derede kalmıştım. Benden istediği sadece bir iyilikti. Bunu ona çok görmemeliydim. Benim için bu kararı almak zor oldu: ‘Tamam.’ dedim. ‘Seni göndermiyorum. Üç ay kal yanımda. Üç ayın sonunda şiddetli geçimsizlikten mahkemeye başvurup ayrılırız.’
Sevindi. Ayaklarına kapandı. Nihayet üç ay doldu. Anlaşmalı evliliğimizin süresi bitti.

Bugün öğleden sonra yetkili aile mahkemesine gidip boşanma dilekçemizi birlikte vereceğiz. Ondan sonra evli evine, köylü köyüne...”

“Çok üzüldüm Ferit. Ne diyeceğimi bilemiyorum.”
Gözleri dolu dolu bana baktı: “Dün eve geç saatlerde gittim. Her zaman olduğu gibi ben gelmeden sofraya oturmamış. Beni beklemiş. Masayı hazırlamış. Bana sevdiğim yemekleri yapmış. Çok sevdiğim revaniyi dahi ihmal etmemiş. Mumlar yakmış. Akşama kadar hazırlık yapmış. Yorulmuş. Ne de olsa son gecemizdi. Bununla da kalmayıp pantolonlarımı, gömleklere ütülemiş. Üşümeyeyim diyerek kalın iç çamaşırları satın almış. Tabii çok duygulandım. Teşekkür ettim. Aramızda kısa bir konuşma geçti. Karşımda boynu bükük hüznümlü bir gelincik vardı. ‘Bu gece, son gecemiz.’ dedim.”

“Biliyorum.”

“Yarın boşanma dilekçemizi birlikte vereceğiz. Artık aynı evde kalamayız. On gün izin aldım. Sonra tayin dilekçemi verip sana ve bu şehre veda edeceğim.”

İki damla yaş süzüldü yanaklarına:

“Niçin ağlıyorsun?”

“Hayır, ağlamıyorum. ‘Sana ve bu şehre veda ediyorum.’ deyince bir an duygulandım, kendimi kötü hissettim. Canım acıdı. Günlerdir düşünüyorum. Ne bileyim, hayatınıza giren insana zamanla alışılıyorsunuz. Alıştığınız insanla kendi aranızda fark edemediğiniz köprüler kuruluyor. Arkadaşlığın, dostluğun ötesinde bir şey bu! Hatıralar biriktiriyorsunuz. O hayatınızdan çıkınca bir büyük boşluk doğuyor içinizde. Kendinizi güvensiz ve yarım hissediyorsunuz. Yalnızlaşıyorsunuz. Canınız acıyor. Belki buna da alışır insan. Ancak itiraf etmeliyim ki sana hissettiklerim alışacaklarımdan öte bir şey...”

“Şaşırdım. Bir an dağıldım. “Sana hissettiklerim alışacaklarımdan öte bir şey.” Söyleyemesem de İnci sanki beni tarif ediyordu. Sevgi ne idi? İtiraf etmemem de ta ilk tanıdığım gündün beri seviyordum onu. Sevince insan küçük dünyalar kuruyor. En büyük suçları dahi affetmeye hazır hâle geliyor. İçimde çılgın bir ses, dudaklarımda isyanlı bir sükût: İnci şimdi ayağa kalksa, diyorum. Boynuma sarılsa. ‘Boşanmayalım’ dese. Kapıya dayansa, ‘Hayır, göndermiyorum seni. Gül gibi geçinip gidiyoruz işte!’

Demedi, diyemedi. Onu cesaretsiz kılan bendim aslında. Ona hiç şans tanımayan bendim. İçimde kıramadığım putlarım vardı. Nefsime verilmiş sözlerim vardı. Gönlünü açamayacak kadar korkak olan, gurur yapan bendim. Aklı ile gönlü arasında kalan bendim. Şuramda ikili bir savaş... O, daha soğukkanlıydı. Devam etti:

“Sana ne kadar teşekkür etsem azdır. ‘Ayrılmayalım’ deme hakkımın olmadığını biliyorum, çünkü anlaşmamız böyleydi. Kararına tabii ki saygı duyuyorum. Beni uçurumun kenarından alıp hayata dönme şansı verdin. Sana ömrüm olduğu müddetçe dua edeceğim, minnettar kalacağım.”

İkimizde sustuk. Birbirine söyleyecek sözü kalmayan iki insanın susması... Yolun sonu. Gelip yanıma oturdu. Başını bir çocuk masumiyeti içinde göğsüme bıraktı. Her zamanki gibi saçları nergis kokuyordu. Odaya mumların yumuşak ışığı dökülüyordu. Farkında olmadan ikimiz de aynı anda çok sevdiğimiz o türküyü söylüyorduk:

Keder senin özünde mi?/Hüzün senin yüzünde mi?/Sevgi senin sözünde mi?/

Üzülme, bülbül avazlım./Üzülme, selvi boylum/Üzülme, ömrü yokuşlum/Üzülme.

...

Uyuyakalmışız. Üşümesin diye üzerine battaniye örttüm. Ben başka bir odada yattım.”

Ferit anlatıyor, ben dinliyordum. Dinledim dinledim. “Ferit, dilekçeni verdin mi?”

“Buradan çıkışta eve gideceğim. İnci beni bekliyor. Dilekçemizi birlikte vereceğiz.”

“Oğlum, bu nasıl bir ayrılık, bu nasıl bir veda? Birbirinizi bunca severken... Birbirinize bunca âşıkken... Bütün mesele bu mu? Say ki kader karşına dul bir kadını çıkardı ve sen onu çok sevdiğin. Bir dul kadını kabullenmek bu kadar zor mu? Bir erkek, bir dul kadını sevemez mi? Onunla evlenip bir yuva kuramaz mı? Dul olmak, kötü kadın olmak demek midir? Hayatta insanoğlunun başına her şey gelebilir. Annelerimiz, kız kardeşlerimiz de buna dâhil. Önemli olan sevgi değil midir? İnsan olabilmek değil midir? Dürüst olabilmek değil midir? Bütün istismara uğramış kadınlar kötü, bütün istismara uğramayanlar iyi midir? Bu kızcağız hain değil, kötü kadın değil, en yakını tarafından istismar edilip yüzüstü bırakılmış kanadı kırık bir kadın. Zavallı bir kuş, bir çalıya tünemiş. Vicdanına, merhametine sığınmış. Sevdiğin hâlde bir tekme de sen mi vuracaksın? Asıl tekme gururuna vuracaksın. Düşün: Sen, sevdiğin bu kadını bırakırsan, ona başkaları sahip olacak. Bir gün onu başkalarının kolunda görmek zoruna gitmeyecek mi? İnci genç ve güzel bir kadın. Elde sütsüz mü tükenir? Belki de sahipsiz olduğu için rahat bırakmayacaklar, kötü yola düşürecekler. O zaman hiç vicdan azabı duymayacak mısın?”

Hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı. Ağlıyordu.

“Hakkımı helal et ağabey. Kafam çok karışık... Aklımla gönlüm arasında en büyük çaresizliği yaşıyorum.”

“Yüreğine sahip çıkamayanlar, başkalarının yüreklerinde ısınmazlar. Namusuna sahip çık. Sana diyeceklerim bu kadar.”

Gitti.

...

O gün öğleden sonra Ferit’in tren istasyonunda olduğu haberini aldım. “Eyvah!” dedim içimden. Doğruca istasyona koştum. Ferit, önünde valizi تنها köşedeki bankta yalnız başına oturuyordu. Demek bütün ısrarlarım, yalvarmalarım, anlatmalarım boşa gitmişti. Ayrılma dilekçesini vermişti ve gidiyordu. Vermese burada olur muydu? Beni fark edince toparlanır gibi oldu. Ayağa kalktı. Bu arada 16.30 yolcu treni büyük öfkeyle gelip durdu. Vakit o kadar daraldı ki... Yapacak bir şey yoktu. Sözün bittiği yerdeydik. Anlaşılan Ferit yolunu ayırmıştı. Valizini gönlüne koymayıp ben aldım. Son defa sarıldık. Ayrılırken gözlerime baktı. Sanırım bir şey söyleyecekti. Boynu bükük: “Ağabey.” dedi. “İnci’yi size emanet ediyorum.”

Gözlerine hayretle baktım. Söylenecek çok şey vardı aslında. Fakat hiç birini söyleyemedim. Sevmek böyle bir şeydi işte. Yüreğine söz geçirememek... Öfkesine yenik düşse de hep onu düşünmek... Ayrılma da sevdiği için endişelenmek...

“Ferit, gitmesen olmaz mı? Bir defa da büyük sözü dinle ne olur!”

Kızgın saca su dökülmüş gibi bir çehreyle baktı bana. Öfkelenmediği her hâlimden belliydi. Çatal çatal bir sesle haykırdı: “Sen ne diyorsun ağabey? İnci beni öldürür!”

“Anlamadım. Ne öldürmesi oğlum?”

O katı çehre perde perde yumuşadı. Muzipçe gülümsedi: “İnci, anneni de yanımıza alalım. Git getir.” dedi. “Üç gün, bilemedin dört gün sonra buradayım.”

Gözlerimde yıldız yağmuru... O devam etti: “Biz artık üç kişilik değil, belki de dört kişilik bir aile olacağız.”

Sevinçten çıldıracağım.

Muhammed Balaban

Gizli Yara

Sabah erkenden odasına girdiğimde, perdeyi aralayıp güneşin doğuşunu izlemek isteyen Zeynep Ana'yı ayakta görmüştüm. Yağmur damlaları camları küçük fiskelerle dövüyordu. Bastonuna dayanmış, nefesiyle buğulanan camı bir elinin tersiyle siliyordu. Pencerede kaybolan buğu çakır gözlerine taşınmış ve aynı zamanda da dudakları kıpırdamaya başlamıştı. Ne dediği pek anlaşılıyordu. Biraz daha dikkatli dinlediğimde çok eski bir türkünün sözlerini tekrarlıyordu. Rahmetli babaannem de bu türküyü çok seviyordu, oradan biliyordum. Günümüzde çok söylenen, çok bilinen bir türkü değildi.

Daha sonra çakır gözlerinden, çektiği hastalığın ve özlemin göçerdiği yanaklarına doğru yaşların aktığını görmüştüm. Her gün defalarca bakıyordu aynı pencereden ama ilk kez böylesine ağladığına şahit olmuşum. Hatta o türküyü de ilk kez duymuştum kendisinden. Usulca yanına yaklaşıp bastona dayanan sol elinin üstüne elimi koyduğumda hafifçe irkilip ıslak gözlerini saklamaya çalışmıştı. Komodinin üzerinden bir mendil çekip gözyaşlarını silmek istediğimde de, "Dokunma kızım... Dokunma!" diyerek yatağına doğru yönelmişti.

Huzurevinde çalışmaya başlayalı üç yıl olmuştu. Yönetim tarafından, Zeynep Ana ile beraber yedi kişinin bakımı bana verilmişti. Bu üç yıl içinde kimisi vefat etmiş kimisi de evlatları tarafından geri alınmıştı. Zeynep Ana'yı ise arayan soran hiç olmamıştı. Kaç kez sormuştum bu durumu kendisine ama bir türlü anlatmamıştı. Bildiğim tek şey oğlunun buraya getirdiği ve bir daha hiç uğramamış olmasıydı. Tabii bu yönetimin bana verdiği tek bilgiydi. Yönetime bir kez daha sorduğumda aldığı cevap, Müdüre Hanım'ın beni sert bir tavırla uyarması ve bu konu hakkında asla bir daha soru sormayın, demiş olmasıydı.

Arada bir uzun uzun düşüncelere dalyordum.

"Doksan yaşına dayanmış bu kadının hiç mi seveni yoktu? Gençliğinde yaptığı bazı hataların mı cezasını çekiyor ya da herkese iyi davranmış fakat vefatsız yakınları mı unuttu?" Kendimi gizemli bir olayın içinde bulmuştum. Ahh, bu bendeki aşırı merak duygusu!

Zeynep Ana'nın davranışlarını daha yakından izlemeye başlamış, bir haftalık izlenimim sonucunda sadece bir davranışının değiştiğini fark etmişim. Zeynep Ana sadece yağmurlu günlerde o türküyü mırıldanıyordu. Çok merak ettiğim başka bir davranışı da her gün istisnasız pencere önünde birkaç defa huzurevinin bahçesinden şehre bağlanan uzun ince yolu izlemeye koyulmasıydı.

Herhangi bir nüfus müdürlüğünden seçercesine baktırabilirdim. Oğlumun arkadaşından bunun için yardım isteyebilirdim ama buna girişmek istemiyordum. Çünkü Müdüre Hanım bundan haberdar olursa işime son verebilirdi.

Hafta sonları izinliydim. Bu zaman zarfında bakımıyla meşgul olduğum yaşlıların hizmetini Sultan Hanım görecekti. Ondan, Zeynep Ana'nın hal ve hareketlerini iyi izlemesini aksi bir durum olursa da aramasını rica etmişim.

Cumartesi sabahı 6'da çalan telefonumun sesiyle uyanıp arayanın Sultan Hanım olduğunu görünce, şaşkınlık ve heyecanla açmışım.

"Makbule Hanım günaydın," demişti. "Zeynep Ana bu sabah hasta. Pencere önüne gitmedi, gözleri kapalı halde ve sürekli Zümrüt diye birini söyleyip duruyor."

"Zümrüt mü?" demişim yüksek sesle.

"Ne yapayım? Tanımam etmem Zümrüt'ü." deyince biran önce kararımı verip,

"Müdüre Hanım'ı ara, ben de hazırlanıp geliyorum." diye cevaplamışım.

Yolda tekrar arayan Sultan Hanım'dan en yakın hastaneye götürüldüğünü öğrenmişim. Kimsesi yoktu, belki Müdüre Hanım Zümrüt'e de ulaşamamış olabilirdi. Onun için hastaneye gidip onu bulmuştum. Çok geçmeden Müdüre Hanım da gelmişti. Hastanede iyileşene kadar yanında kalmak istediğimden bahsedince, her zamanki gibi sert bir tavırla hemen hastaneyi terk etmem gerektiğini söyleyince çok üzülmişim.

O esnada Zeynep Ana baygın haliyle elimi tutmak ister gibi elimi arayınca elinden tuttuğum an gözlerini açmış sen kal, gitme, demişti kısık sesiyle.

Belki de son isteği olabilirdi bu, Müdüre Hanım da bunu anlamış olacak ki peki, diyerek odadan çıkmıştı.

İki gün durumu aynı kalan Zeynep Ana, hâlâ Zümrüt'ü sayıklıyordu. Nihayetinde Zümrüt kim, diye sormuştum. Elini boynuna götürüp orada bir şey arar gibi muska muska nerede, demişti. Boynunda muska yoktu. Odada kendisine ilk müdahale eden sağlık görevlileri çıkarmış olmalıydılar. Çantasına baktığımda bir muska bulmuştum. Epey geniş siyah bir beze sarılmıştı.

"Tamam, muskayı buldum Zeynep Ana" dediğimde onu açmamı söylemişti.

Açıp açmama konusunda tereddüt yaşadığımı hissetmiş olmalı ki Zümrüt var içinde açmalısın, aç hadi, demişti.

Muskayı açtığımda aslında muska olmadığı, içinde ailesine ait bilgilerin olduğu küçük bir kâğıt olduğu ortaya çıkmıştı.

Zeynep Ana, son günlerini hayatta kalan dört yakınıyla birlikte geçirmişti. Onu huzurevine bırakan oğlu İbrahim'in gözyaşları hiç dinnememişti. İbrahim'in eşi de pişman olduğunu gizlememiş, evde bakımını yapabiliyordum, diye iç geçirmişti. En önemlisi de, Zeynep Ana'ya kocası Süleyman tarafından atılan iftiraya inanmış olmalarının pişmanlığını yaşıyor olmalarıydı. Zümrüt'ün ikisinin kızı olduğunu yeni öğrenmişim. Süleyman, Zümrüt doğmadan yedi ay önce Zeynep'e iftira atıp boşamıştı. Zümrüt'ün varlığını neden bu zamana kadar gizlediğini anlamışım. Zümrüt ailenin tüm gizemini bilen tek kişiydi ve onun başına kötü şeyler gelmesini istememişti.

Zeynep Ana'nın vefatından iki gün sonra Müdüre Hanım beni odasına çağırmişti. Girdiğimde ilk kez güler yüzlü olarak görmüştüm kendisini. Zeynep Ana için verdiğim emeklere teşekkür etmişti. Odadan ayrılırken radyoda başlayan türkü Zeynep Ana'yı yeniden hatırlatmıştı.

*Bir acı rüzgâr esince
Sallanmadık dal mı kalır
Dost dostunu arzularsa
Aşılmadık yol mu kalır*

*Minneht eylersem o yare
Olur mu bu derdime çare
Hiç kimsem yok yarem sara
Sarılmadık dert mi kalır
Leyli de leyli, leyli de leyli*

Kübra Erbayrakçı

Nerden Çıktın Sen Böyle?

Çalışma odasında her zamanki hayatın devamı niteliğinde olan bir vakitte, epeydir ders çalışmakla meşguldü. Hayata dair inancını çoktan yitirmiş, en önemlisi mutsuz surat ile çevresine hiç bakmadığı anda, elinde laptop çantasıyla çalışma odasından yavaş ama emin adımlarla çıkıp asansöre geldiği anda durdu. Sol kısımda ve kalbinin olduğu noktaya düşen tarafa küçük de olsa bakış atmak isterken içeriden tanıdık bir sesin onu çağırmasıyla ayaklanıp oraya doğru adım attığı an onunla göz göze geldi. Çok kısa olan o an'a aldırış etmedi, mavi gözlü kızın selamını duymadan içerideki tanıdık seslerin sorularını yanıtlayıp onlarla oturmaya karar verdiğinde âşık olmak hiç yoktu aklında. Oturdu, yanlışlıkla gözlerine daldı gözleri. Önce anlam veremedi. Gözlerini istemsizce kaçırdı. Nefes aldı, soluklandı ve yine soluklandı. Saat epey ilerlemişken bulunduğu yerden kaçıp gitmek istemedi. Mavi gözlü kız konuşmaya devam ediyordu. O da bakmaya... İstemsizce... Daldı, kalbinin hızlı atışını fark edince ayaklandı ve odasına doğru istemeden yürüdü ve yürüdü.

Ertesi gün yine aynı noktada buluştu onunla. Ne güzel gözleri vardı ve gülüşü. En çok da sesi güzeldi. Onun sesini duyduğu o andan itibaren yüreğinden kopup giden parçalar vardı. Yanında oturan kızın ona soru sorması noktasında duraksadı.

"Nişanlı mısın?"

"Evet." yanıtı oldukça aniden söylenen kısa bir kelime idi.

Kalbi durup pompalamayı bıraktı ve bir süre beyne gitmeyen kan akışından bayılma noktasına geleceksen gözlerini kapattı ve tekrar açtı. Nefes almaya başladığı anda gözlerine odaklandı uzun süre. Mavi ve kıpkırmızı... Ateş gibi yanan gözlerinde kendini gördüğünde kısa da olsa utandı ve suratının kızardığını hissetti. Konuşmaya devam etti onunla, kaybetmek istemedi ne gözlerini ne sesini ne de gülüşünü. Bir an için "bitti" dedi. Bir daha karşılaşmak belki de imkânsız gibi bir şeydi onun için. O gün onunla sabaha kadar oturdu. İlk defa birisi ile sabahlamıştı. İlk defa uzun uzadıya izlemişti birini. İçinden bir ses ilk değil, diye haykırdı. Duraksadı. Geçmişten gelen hatıranın izlerini sol ve sağ kolunda taşıdığı dövmede buldu. İrina, diye gülümsedi. İrina ile sabaha kadar oturmamıştı. İrina ile hiç gülmemişti. İrina ile uzun uzadıya sohbetleri olmamıştı.

bu mavi gözlü kız nereden çıktı? diye sorunca uykusuz gözlerini alıp yanından ayrılırcasına odaya doğru yol aldı.

***

Yılbaşından hemen sonra marketten suyunu alıp odanın kapısını açtığı anda onu gördü karşısında. Her gece düşündüğü mavi gözlü kız gelmişti, hiç beklemediği zamanda. Suyunu masanın üzerine koydu, montunu çıkardı ve gözleri yine daldı onun mavi gözlerine. Konuştu, sohbet edip odasına davet etti. Koşarak gitti oraya, neden gittiğini bilmeden. Çay koydu önüne. Uzun uzadıya geçmişteki hatıralarını anlatmaya başladı. Eski sevgilileri, eski aşkları ve nişanlısı... İçi acıdı ama fark ettirmemeye çalıştı, sustu ve sustukça onu manipüle etme eylemi içerisinde girmek istedi. Canı ikinci defa böyle acıyordu. Ama imkânsızdı işte. Aşkta imkânsız olanı severdi. İstemeden gülümsedi. Yanından kokusunu aldığı gibi çıkıp gitti. Bir daha görüşmem, diye ağıt yaktı. Ertesi gün yine karşılaştı onunla. Gözlerine baktı, kokusunu içine çekti, gülümseyen sesine odaklandı ve bu sefer de bitti, dedi.

Çalışma masasında oturup çalışırken hayatına kaldığı yerden devam edeceğini zannediyordu ki, telefonuna gelen mesajla henüz acı çekeceğini ve bu kadar çok seveceğini bilmiyordu. Sevinç içerisinde ona doğru koştu, adım atmadı, koştu. Heyecanla bekledi kapıda onu. Mavi gözleriyle hışımla geldi, yanında heyecandan titriyordu, gözlerine bakıyordu lakin o bunu bilmiyordu. Soğuk havaya aldırış etmeden yürüdü onunla birlikte. En güzel anlardan birisi buydu ve bu güzel an da gelip geçecekti bir gün, biliyordu işte. Duraksadı. Soğuk havanın etkisi burnunu sızlatırken ellerine odaklandı gözleri, sonra dudaklarına... Parmağında taşıdığı yüzüğe baktı ve saçma, diye söylendi.

Odasına gitti, sohbetler kaldığı yerden devam etti, içinde taşıdığı aşkın gücü daha çok alevlenmeye başladı. Sustu ve susmaya devam etmek zorunda olduğunu bildiğinden sustu. Uyumak, hiç olmak isteğini duymadığında yatağına yavaşça yatarak düşünmeye koyuldu onu. İrina'yı anlatmak istedi. İrina'nın hissi oydu şimdi ve o bilmiyordu. Bir yandan da korktu. Bir yandan da hayır, dedi.

Pazar günü Çınar Ağacı adındaki restoranda onunla kahve içmeye gittiği güne gitti aklı. Kararlıydı, söyleyecekti ve söylemek zorundaydı. Geçenlerde telefonda anlatmaya çalışmıştı ama o anlamamıştı ya da anlamak istememişti. Bir şeyler geveledi, o anlamadı. Bir şeyler dedi ama o yine anlamadı. Gülümsedi, kahvesini içti ve tekrar gülümsedi. Mavi gözleriyle baktı.

Günler geçti, bir gün tekrar kahve içmek için sözler verildiğinde mavi gömleğini üzerine geçirdi, yeşil montunu giydi, parfümünü sıkmadı. Onu bekledi aşağıda. İçine giydiği beyaz kazağı ve inci kolyesi ile yavaş ama emin adımlarla ona doğru geldiğinde kokusu geldi burnuna, içini çekti, gülümsedi ve hadi gidelim, dedi. Kafeye gidildiğinde önce kahve söylendi ardından çay. Çantasından sigarasını çıkardı. Küçük ama şirin elleriyle uzattı, iç dedi.

İçmedi. Sigara içmek bu zamana kadar hiç aklına gelmemişti ve bu mavi gözlü kız sigara içiyordu. İçmedi. Anlattı. Saçma ama İrina'dan bahsetti. İrina gideli uzun zaman oluyordu. Acısı geçmişken İrina'yı anlattı. Oysaki İrina'yı sevmemişti. İrina'dan nefret ettiği günler gelince aklına soluklandı. Mavi gözlü kız anlamıyordu, ona duyduğu aşkı ve sevgiyi anlamıyordu. Yine anlamamıştı. Kafeden çıkınca koluna girdi aniden. Bu his, güzeldi ama o bilmiyordu. Kolunu çekmek istedi. İnatla koluna girdi. Havanın soğuk, çekilmez zamanında nereden çıkmıştı mavi gözlü kız?

Hayrettin Yazıcı

Kıraç Toprakların Kırbaç Yarası

Başlığa adını veren mısra, Âşık Reyhani'ye yazdığım şiirimden alınmış bir mısra. Âşık Reyhani'nin şahsında, aslında bütün bir Anadolu'nun kıraç topraklarını ve asırların kırbaç yarasını yemiş, yine Anadolu Türk insanını, yani bizi, yani kendimizi anlatıyordu. Reyhani bizden bir kuşak öncesinin temsilcisidir. Ben burada daha çok bizim kuşağın hikâyesine dokunacağım. Bizler, yoksul Anadolu'nun kavruk yüzlü çocuklarıydık. Ortak özelliğimiz hepimizin yoksul evlere doğmuş olmasıdır. Yoksulluk o yıllarda sadece fakirlik ile karşılayacağımız bir kavram değildi. Yoksulluk bir kültürdü, "Yoksulluk kültürü." Tepeden tırnağa her şeyi ile yaşanan bir yoksulluk. Bizler uzun savaş yıllarının, kimi şehit, kimi gazi; kalanlarınsa derin yoksulluk çektiği savaşlardan arta kalan dedelerin torunlarıydık. Onlar çarık ayakları ve nasırlı elleri ile sadece var olma mücadelesi veren bir nesil oldular. Sağlam bir imanları ve temiz bir vatan sevgisinden başka hiçbir şeyleri yoktu. Onlardan doğanlar, yani bizim annelerimiz ve babalarımız, kerpiç evlerden de olsa başlarını sokacak, yurt-yuva kuran nesiller oldular. Yani başlarını sokacakları birer ocak kurdular kendilerince; onların da ayaklarında çarık vardı ve onların da elleri nasırlıydı. Gösterdikleri ağır çabalarla çift-çubuk sahibi olan nesiller oldular. Bizler topraktan başka sığınakları olmayan bu neslin çocukları olarak toprak damlı evlere doğduk. Ben hariç olsam da çoğu ümmi babaların ve annelerin çocuklarıydı. Ümmilik artık cana tak etmiş olacak ki, istisnalar kaideyi bozsa da çoğu çocuklarını okutmak için can atıyorlardı. Öyle de yaptılar. Bizim nesil okumanın en fazla revaç gördüğü bir nesil oldu. Bu da çok kolay olmadı. Köylerden kasabalara, kasabalardan ilçelere, ilçelerden vilayetlere bir seferberlikli yaşanan. Köylerden şehirlere kopup gelen bu çocukların en büyük sıkıntısı, bugün de halen devam eden barınma sıkıntısı olmuştur. Birçok yatılı okul fırsatı olsa da hepimize yetmediği de bir gerçektir. Çoğu yine köyde bıraktıklarını sandıkları evleri mesken tuttular şehirlere de, bugün varoş ve gecekondu diye tabir edilen evlere çok benziyorlardı. Buralarda ikinci bir yoksulluk kültürünü yaşayarak eğitimlerini sürdürüyorlardı. Yatılı okullar ve bu evlerin dışında üçüncü barınma alanı olarak Vakıflar Talebe Yurtları vardı. Her yerde olmasa da birçok yerde mevcuttular. Ben birey olarak bunların birisine kapağı atan şanslılardım. Bunların dışında barınacak hiçbir yerleri yoktu. Bunların birçoğu yollarda dökülse de birçoğu da yoksulluk içinde ortaokul ve liselerden mezun oldular. Yine benim gibi yatılı okullara kapağı atanlar bir nebze rahat sayılırlardı; yeme, içme, giyinme, yatıp kalkma gibi dertleri yoktu. O günün koşullarında yatılı okullar çok iyi donanım sahiptiler. Buraları tercih edenler kısa yoldan hayata atılmayı deneyenlerdi, çünkü okumanın tek bir amacı vardı; ekmek parası! Ekmek parası dışında da okumayı amaç edinilenler elbette vardı, ama bunlar doğrusu bizi çok fazla ilgilendirmiyordu. Bizim seçimlerimizle, onların seçimleri farklıydı. Biz gitme imkânımız olan çoğu okulların varlığından ve adlarından bile habersizdik. Kısa yoldan hayatı deneyenlerin önünde üniversite okuma fırsatı vardı. Çocuk, üniversite çağına gelmiş ama üniversite ve fakülte arasındaki farkı bilmeyecek kadar da bu yeni dünyadan uzaktılar. Sonunda hayatlarına mal olacak tuzaklardan da habersizdiler...

Bir ateşe yürür gibi yürüdüler... Onlar buralara doğru yürümeye hazırlanırken kapanlar çoktan kurulmuştu. Yoksulluk yine yakalarını bırakmamıştı, her gittikleri yere yanlarında götürdüler. Bir bölümü çoktan sağ-sol diye taksimatı yapılmış yurtlara yerleşirken, bir kısmını yine yoksul kulübeler beklemekteydi. Okumak, diye gelmişlerdi ama kendilerini çoktan başlamış bir cengin içinde buldular. Bunlara düşen sadece saflarını seçmekten ibaretti. Çok geçmeden saflar belirlendi, silahlar kuşanıldı! Yürüyüşler, boykotlar, bombalar ve bölük bölük ölümler...

Bu yeni dünya hakkında çok fazla bilgileri yoktu, buna fırsat bile bulamadı çoğu, bir yandan hem okullarını okumaya çalışıyor, bir yandan ideolojilerini, bir yandan da savaşıyorlardı! Bu hengâmede çoğu yoksulluğunu bile unutmuştu. Bu kuşağın en büyük özelliği samimiyetleriydi. Her şeyleri tartışılabilirdi ama samimiyetleri asla! Riyası olmayan tek işi yaptılar; öldüler. Burasını daha derin açmak istemiyorum. Bu yazıyı yazmamdaki amacım tam da bu nokta ile ilgiliydi. O gün ölemeyip sağ kalanlar artık yavaş yavaş ölüm çağını yaşar hâle geldiler ve yine ölüyorlar, bu ölümlerin diğerlerinden farkı ecelleri ile ölmeleridir.

Gün geçmiyor ki, bir yerden ölüm haberi gelmiş olmasın. Şimdi yine çoğar çoğar ölüyorlar. Aslına bakarsanız gerçekten çok erken ölüyorlar, geçmişte bıraktıkları hayatlarından hepsinde çok ağır tortular ve travmalar var, ancak bu kadarına dayanabiliyorlar. Kimi melun hastalık kanserden, kimi beyin tümöründen, kimi kalp krizinden; ha bire ölüyorlar. Birçoğu cevabını halen bulamadığı soruların huzursuzluğu ile ölüyorlar. Hepsine rahmetler diliyorum...

Nurdan Aldağ

Yol Sözsüz Bırakır

Baltık Gezisi (Polonya-Litvanya-Letonya-Estonya-Finlandiya)

Üniversiteden mezun olurken “tekrar görüşeceğiz” diyerek arkadaşlarımızla sözleşmiştik. Türkiye’nin ayrı köşelerine savrulacağımızı, evlenip çocuk büyütme telaşıyla bu sözü yirmi beş yıl sonra tutacağımızı nereden bilirdik.

Bir cumartesi günü beş yakın arkadaşın İzmir’de buluşma heyecanı görülmeye değerdi. Saatlerce yapılan sohbet döndü dolaştı yurt dışı gezisine geldi. Hep beraber gezelim fikri ortaya atıldığında bir tek ben “gelemem” dedim. Cevabım hayal kurmamıza engel olmadı. Düşünmesi bile bizi neşelendirmeye yetti. Bu sefer buluşmak için bir yirmi beş yıl daha beklemeyecektik...

Yazışmalar, konuşmalar derken gezi hayalimizi gerçekleştir-mek için tur şirketlerinin kapısını arşınladık. Planladığımız tarihte bütün Avrupa turları dolmuştu. Sadece bayram gününe özel BALTİK GEZİSİ’ne yer vardı. En samimi arkadaşımınla birlikte diğer şehirlerde yaşayan arkadaşlarımıza telefonla bağlanıp ortak karar almaya çalıştık. En çok gelmeyi isteyen üç kişi gelebileceklerini söylediler. Kırk beş yaşında verdiğim karar dönüm noktam oldu. İlk uçağa binişim, ailem olmadan uzaklara ilk gidişim olacaktı. Arkadaşımın “Geliyor musun?” sorusuna tereddütsüz “Evet.” dedim.

“Yolculuk önce seni sözsüz bırakır sonra da iyi bir hikâye anlatıcısına dönüştürür.” der Ibn Battuta. Keyifle gezdiğim yerleri, kimseler görmeden benim gözümünden görün, hayal edin diye yazmayı istedim. İlk yurt dışı gezimi, en ince ayrıntıları ve yaşanan güzel anlarıyla beğenimize sunuyorum. Macera dolu dokuz gün sekiz gece sürecek gezi 4 Temmuz günü, sabahın erken saatinde, İzmir Adnan Menderes Havaalanı’nda rehberimizle buluşarak başladı. Hani filmlerde olur ya, aynı sırada beklediğin, yan yana oturduğun insanları hiç tanımazken uçak kaçırılır, tren raydan çıkar, otobüs bozulur; insanlar birbirini görmeye, anlamaya, yardım etmeye çalışır. Bizim geziye başlangıcımız da böyle oldu.

İzmir’den İstanbul’a aktarmalı bineceğim uçak için beklenen sırada, İstanbul’dan Polonya’ya uçarken yan yana oturacağım insanlarla gezi sonrası samimi dost oldum.

Uçağa ilk binişimdi. Korkunun ecele faydası yoktu. Uçak kalkarken gözlerimi kapattım; yavaşça açtığımda masmavi gökyüzüyle karşılaşınca mutlu oldum. Havadan İstanbul’u seyretmek paha biçilmezdi. Dış hatlara geçerken koşarak hareket etmemiz boşuna bir çaba olmuştu. Uçak rötör yapmıştı. Polonya’nın başkenti Varşova’ya iki buçuk saatte ulaştığımız. Temmuz sıcaklığında ülkemizden ayrılırken sonbahar havasıyla karşılaşmak hoşumuza gitti. Havaalanında bekleyen otobüs bizi hem akademik yönden hem de kültür ve turizm bakımından merkez olan Krakow’a götürdü.

Kralların ikamet ettiği Wawel Sarayı’ni (dışarıdan) ve Polonya’nın en uzun nehri olan Wisla’yı gördükten sonra Kral yolunu takiben eski şehir meydanına geçtik. Yolda ünlü astronom Mikolaj Kopernik’in evini, Maria Magdalena Meydanı’ni, 12 Havariler Kilisesi’ni gördük. Eski şehir meydanına vardığımızda, dünyanın en güzel kiliselerinden biri kabul edilen, farklı kuleleri ve Hejnal melodisi ile ünlenmiş Azize Meryem Kilisesi’ni gördük. Kapalı Çarşı, şehre giriş anıtsal kapısı “Barbakan” ziyaretleriyle turumuz sona erdiğinde en yakın arkadaşımınla birlikte çimlerin üzerine kendimizi attık. Evden kilometrelerce uzaktaydık; üniversitenin bahçesinde ders arasında gibi hissederken yirmi beş sene geriye gidince yorgunluğum geçiverdi...

Öğleden sonra Wieliczka Tuz Madeni gezisine katıldık. Bu maden Polonya’da mutlaka görmeniz gereken yerlerden bir tanesi. 15 milyon yıl önce iç deniz olan bu bölgede zamanla sular çekilmiş ve bu deniz tuz madenine dönüşmüş. 1996 yılına kadar aktif olarak çalıştırılan bu maden bu tarihten sonra turistik bir mekâna dönüşmüş.

Galve Gölü’nün ortasında yer alan Trakai Kalesi

Madenin içinde yer alan odalar, salonlar, kilise, sayısız heykel ve kabartmalar tamamen bu madenden çıkarılmış kaya tuzundan yapılmıştır. İzmir'den bize eşlik eden rehberimiz ve Türkoloji bölümünde okuyan Polonyalı rehberimizle birlikte yüzlerce merdiven basamak aşağı inince ürkmeydim desem yalan olur. Madenin içi çok serin ve yerler kaygandı. İnce kıyafetleriyle tüşüyen arkadaşlarla kol kola, düşmeden yürümeye çalıştık. Maden kapısını açan görevlileri, animasyon heykelleri ve en derin yerindeki kiliseyi görmek için yüklüce bir para verdiğime inanmıyorum. Madenden yukarı çıkarken dokuz kişinin bindiği, çok yavaş hareket eden asansörle kapalı alan fobimin olmadığını ama her an olabileceğini öğrenmiş oldum. Gezi süresince ve sonrasında en sevdiğim karı koca olan Moris amcam ve Liza teyzeyle ömür boyu sürecektir dostluğumuz, tuz madeninde birbirimize gülümsememizle başlamıştı. İkinci gün Polonya'nın başkenti Varşova'da şehir turuna çıktık. Para birimi Zloti olduğu için Euro bozdurduk. Bizim para birimimizin daha değerli olmasına çok sevindik.

Üç Haç Meydanı, şehir merkezi, Charles de Gaulle Meydanı, Stalin mimarisinin en güzel örneklerinden olan Bilim ve Kültür Sarayı ile yeni şehir merkezi göreceğimiz yerler arasındaydı. Ardından II. Dünya Savaşı sırasında tarihin gördüğü en büyük bombardımanı yaşamış, taş taş üstünde kalmayacak şekilde tamamen yıkılmış bu kentin kalbi olan, 1983 yılından beri Unesco'nun "Dünya Kültür Mirası" listesinde yer alan eski şehre yani Stare Miasto'ya geçtik. Burada, Lehistan İmparatorluğu'nun başkentini Krakow'dan Varşova'ya taşıyan III. Zygmunt'un sütun heykeli, Kraliyet Sarayı, Saint Jan Kilisesi ve Çanlı Meydanı görülecek diğer yerler arasındaydı. Panoramik görüntü setine çıkıp şehrin içinden geçen Vistül Nehri'ni ve kentin iki yakasını birbirine bağlayan köprüleri seyrettikten sonra eski şehir meydanını ve Varşova'nın simgesi olan Syrena Heykeli'ni ziyaret ettik.

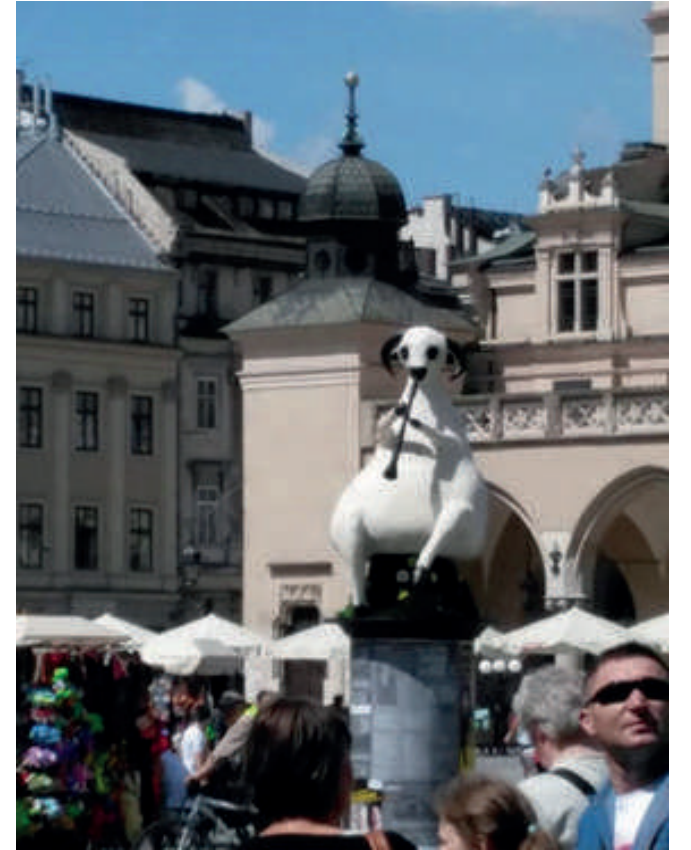
Ardından şehre giriş anıtsal kapısı Barbakan'dan geçerek XIII. yüzyıldan kalan yeni şehre girdik ve Madam Curie'nin evini görüp yeni şehir meydanını ziyaret ettik. Turda, kız kardeşini kaybedip telaşla arayan ve kaybolan kız kardeşinin de bizi bulmasıyla samimiyetimizin başladığı iki değerli ablamız oldu.

Sabah kahvaltısının ardından Polonya'dan ayrılarak Litvanya'ya doğru yola çıktık. Yol üzerinde Trakai turumuz vardı. 15. yüzyılda Galve Gölü'nün ortasındaki bir yarımada inşa edilmiş Trakai Kalesi ve Müzesini ziyaret ettik. Birçok gölün bulunduğu, tepelerin ve ormanların arasında konumlanan bir doğa harikasıydı Trakai. Ayrıca Karaites olarak adlandırılan bir Musevi Türk etnik grubunun da evi olarak kabul ediliyordu. Litvanya'nın turistler tarafından en çok ziyaret edilen bu tarihi bölgesi aynı zamanda nikâh sonrası gelin ve damadın uğur getirmesi için ziyaret ettikleri popüler bir mekânmış. Biz fotoğraf çekilmek için en arkaya kalmıştık. Kaleye gidenler yağmura yakalanınca yemek yiyeceğimiz yere ilk sığınan biz olduk. Oraya özel kıbını siparişi verdik. İngilizce bilmeyen garson kıza bıçak istediğimizi vücut diliyle anlatmak bizi çok güldürdü.

Dört ayrı çeşit ısmarladığımız kıbını bizim poğaçalarımıza benziyordu. Aç olunca çok lezzetli geldi. Parmaklarımızı yaladık.

Litvanya'nın başkenti Vilnius'a doğru yola çıktığımızda yorgunluktan herkes uykuya dalmıştı. Gece karanlığında vardığımız şehrin güzelliğini, uyanınca gün ışığında görüp büyülenecektik.

Polonya şehir merkezi

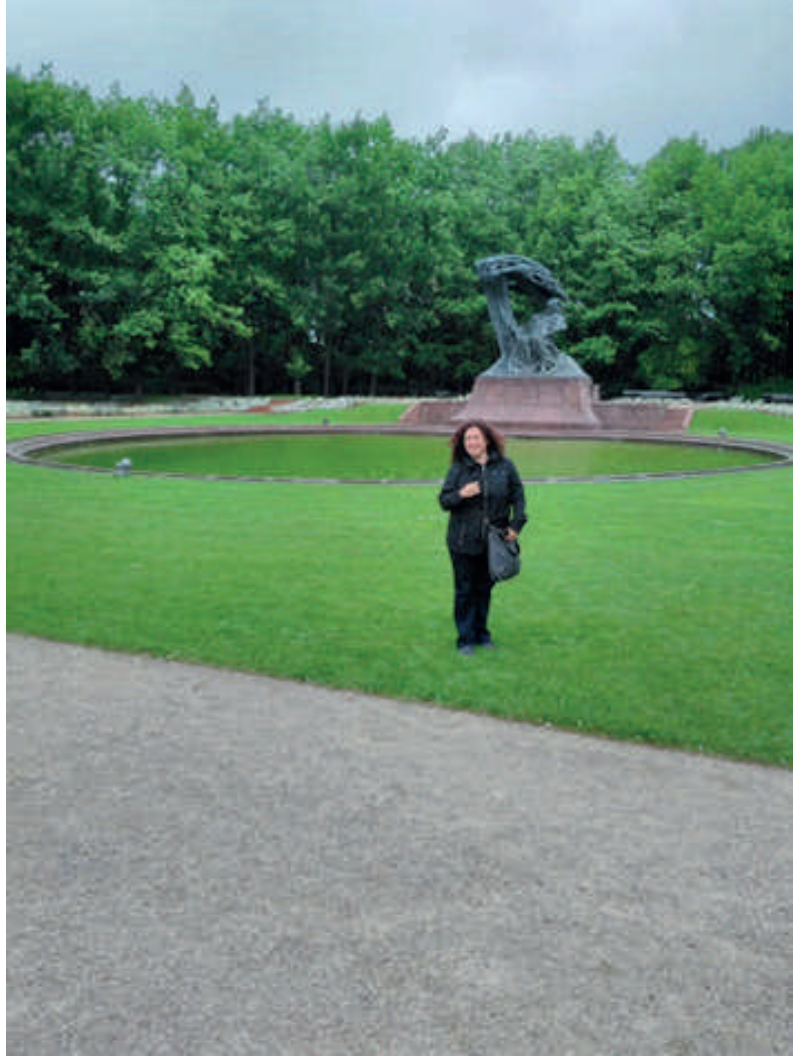

Sabah kahvaltımızın ardından Vilnius şehir turumuza başladık. 2009 Avrupa Kültür Başkenti olan Vilnius'ta 1200'den fazla Orta Çağ dönemine ait yapı ve 48 adet büyük kilise bulunuyormuş. Neris Nehri kenarında 1323 yılında Büyük Dük Gediminas tarafından kurulan Vilnius'ta Katedral Meydanı, Vilnius Katedrali, Gediminas Kulesi, Gediminas Heykeli, St. Peter ve St. Paul Kilisesi, St. Anne Kilisesi ve Amber Galerisi'ni gezdikten sonra Subacius Tepesi'nden şehrin panoramik manzarasını çekmek üzere fotoğraf molası verdiğimizde yorulduğumuzu anladık. Vilnius'un önemli bir sembolü olarak kabul edilen Dawn Kapısı'nı görerek gezimizi tamamlarken otantik bir mekânda ilk kez ördek eti yeme şansını da yakalamıştık. Birbirine âşık çiftlerin taktığı kilitlerin üstünde isimlerini okumak, o kilitlere dokunmak sevginin gücünü hissettirmişti; sevdiklerimiz düştü kalbimize, hemen telefona sarıldık. Mutlu bir fotoğraf çekip sevgimizi ekleyerek kuşun kanadına bağlayıp yolladık. Yeni bir ülkeye adım atmak heyecanını bir sonraki yazımda paylaşmaya devam edeceğim.

Kalın sağlıcakla...

‘ Polonya'nın
Krakow
şehrinde
gezerken
gördüklerimiz

‘ Polonya Cumhurbaşkanlığı
Yazlık Sarayı'nın parkı ve
Varşova'nın dünyaca ünlü
ikonik heykeli: Chopin Anıtı

Ebru Zeynep Dişiaçık

Aç Kapıyı Gir İçeri

Ne sağ elleri ne de sol elleri birbirine yakınlaşmıştı. Yan yana yürüyorlardı önlerinde uzanan yol boyunca.

Turuncunun tüm samimiyetini taşıyan genç adam, kendi adımlarıyla dans ediyor gibiydi. Dışından içine doğru uzanan sessiz bir iletişim ağı vardı kimselerin duymadığı. Yanı başında seyreden genç kadın ise iç sesiyle boğuşurdu dışarıdan aldığı tüm cesaretle. Bir mahkeme kuruyordu ansızın. Avukatı kendisi, hâkimi kendisi, mübaşiri ise en dipteki duyulmayan sesi.

Genç adam yakalamıştı tüm sahneleri ve olan biteni. “Uzaklaşıyorsun benden!” dedi. Genç kadın ise gülümsedi. Kurmuş olduğu mahkemede boş koltuklar vardı. “Otur şuraya!” dedi.

İkisinin de adımları öylesine ritmik bir hâl almıştı ki bir şarkının melodisine eşlik eder gibiydi.

Gökyüzüne kurulan gökkuşağı yağmur sonrası olmasa da bulutlu ya da güneşli havada dahi kuruluyordu ikisinin arasına. Yedi rengin her biri iletişime geçiyordu kısa kısa. Yağmur ahmakıslatan misali ufak ufak düşmeye başladığında genç kadın şemsiyeyi açtı, genç adam ise devraldı. İki beden bir şemsiye altına sığışmıştı. Rüzgâr çenelerinin altından teğet geçtiğinde ikisinin de dudakları ortak bir melodiye aralanmıştı bile.

“Aç kapıyı gir içeri, gönlüm istiyor seni.
Aç kapıyı gir içeri, gönlüm istiyor seni.”

Turuncunun var olan tüm samimiyeti dudaklarına dökülmüştü genç adamın. Genç kadının dudakları ise bir şemsiye altında uzanmıştı bir diğer dudağa.

Yağmur hızlanmıştı, şemsiye ters dönmüştü. Rüzgâr çetin cevizdi. Ürperik ve isterik iki bedene değiverdi.

“Aç kapıyı gir içeri, gönlüm istiyor seni.
Aç kapıyı gir içeri, gönlüm istiyor seni.”

Yasemin Kaya

Sarı Koltuk Takımı

Nihan, kocasından ayrılıp iki çocuğuyla baba evine döneli beş yıl olmuştu. On yıl süren ortak hayatın sonunda kocası için yaptığı tespit: “İnsan, en yakınında olsa da birini hiç tanımaya-bilirmiş.” cümlesiydi. Eskilerin dediği “Bir kişiyi tanımak için kaşık kaşığa, eşik eşığe, döşek döşeğe olmak lazım.” sözü bazı durumlarda geçerli değildi sanki ya da belki kendi evlilik tecrübesi için.

Hiç kimse boşanmak üzere evlenmezdi muhakkak ama hiç kimse de bir evliliği tek namatla uçmaya çalışan bir kuş gibi tek taraflı bir çabıyla yürütmezdi. Bin bir türlü güzel sözle, vaatle, hayalle kurulan kutsal bir yapının hem de ortada iki çocuk varken; yıkılması kelimelere sığmayan bir hüsrandı, yenilgiydi, yarım kalmışlıktı. Arşı titreten, melekleri ağlatan bir durumdu. Belli bir saatten sonra zaten kendisi için değil çocukları için çırpınmıştı evliliği bitmesin diye. Oğlu ilkokul üçüncü sınıfta, kızı beş yaşındaydı ayrıldığında. Ama adam o kadar katıydı ki gözlerinin içine bakarak: “Hiçbir şey olmaz, dünyada anası babası ayrılan ilk çocuk bunlar olmayacak, alışılır.” demişti. Nihan’ı uzun süre, karşılıklı hiçbir talepte bulunmayacakları anlaşmalı bir boşanmaya razı etmeye çalışmış; Nihan kabul etmeyince çirkinlikte en dibe inerek “Eğer benden maddi olarak bir şey talep edersen ben de çocukların velayetini talep ederim.” diye tehdit etmişti. Nihan’ın “Ne yani, çocukları bana satıyor musun?” sözlerine de “Nasil düşünürsen düşün.” diye cevap vermişti. Nihan değil ya, hiçbir normal annenin ağzı süt kokan yavrularından ayırlamayacağını adı kadar iyi biliyordu oysa. On yıl, Nihan hiçbir gizi, sırrı, planı olmadan bu yuvaya maddi manevi varını yoğunu vermişti. Ne kazandığı maaşı esirgemişti ne emeğini ne sevgisini. Hatta son üç yıl işsiz kalan kocasına “Erkektir, karısının elinden para almak zoruna gider.” diyerek maaş yatırır gibi banka hesabı yoluyla her ay para göndermişti.

Allah’ın yalnız kadın cinsine verdiği yavruları için ayakta kalmak, güçlü olmak, derleyip toparlamak vasfıyla her şeyi geride bırakmıştı işte. Zihninde ise soğuk bir şubat günü, götürdüğü çeyizler ve özel eşyalarıyla yüklenip memleketi doğru yola çıkan nakliye kamyonu, kardeşi Zeki’nin kullandığı otomobille yaptıkları on dört saatlik buruk yolculuk; son güne kadar yemek pişirip ailesine sofraya kurduğu kendi evinin mutfağında, o güne kadar hiç görmediği bir neşe içinde liseden bayan arkadaşı ile kahkahalar atan kocasının hayali kalmıştı. Eşyalar yüklenirken, ömrünün on yılını verdiği evin salonunun penceresinde denize bakarak kimselere görünmeyecek şekilde ağlarken oğlu gelince gözlerini silip mutfaktan gelen kahkahalara benzer kahkahalarla oğlu ile konuşmuştu: “Şimdi gidecekleri yerde kar vardı, buraya kar bile yağmıyordu, yolculuk çok eğlenceli geçecekti...”

Çocuklar, baba figürünü özellikle son yıllarda akşamdan akşama görülen; hafta sonları bir görev icra eder gibi ayaklarını sürüyerek ailesini dışarı çıkararak ve evde iken kamburunu çıkararak gözü telefon ya da bilgisayar ekranında olan biri olarak bildikleri için ayrıldıktan sonra da ev hayatında büyük bir eksiklik hissetmediler sanki veya duygularını annelerinden iyi sakladılar. Buraya gelince on gün kadar, yaşayacakları bu evde boya badana işleri olduğu için Zekilerde kalmışlardı.

Nihan’ın hayatı, hep kendi kendini idare etme, çalışma, çabalama, kendi ayakları üzerinde durma; düşse de gene ayağa kalkma sahnelerinden oluştuğu için yeni hayatlarını kurarken çok sarsılmış gibi görünmüyordu. Kendi evlerine geçtiklerinin haftasıydı, bütün alıcılarıyla çocuklarını gözlemliyor; ölüm yatağındaki bir hastanın kalp ritmini izler gibi onlardaki duygu iniş çıkışlarını takip ederek bu süreçten en az zararlı çıkılmalarını sağlamaya çalışıyordu. Oğlunu okuldan geldiğinde üzgün gördü, “Neyin var?” diye sordu. Yemek masasındaydılar, çocuk annesine baktı dolu gözlerle: “Babamı çok özlüyorum anne.” diye masaya kapanarak hüngür hüngür ağladı. Nihan’ın ömründen 10 yıl, asıl o zaman oğlunun gözyaşlarıyla aktı gitti. O güne kadar kimseye minnet etmemiş Nihan, işte bu gözyaşlarından korktuğu için “Ayrılmayalım, senden kendi adıma bir şey beklemiyorum ama çocuklar biraz daha büyüsünler.” diye iki yıl yalvarmıştı o yüreği ayarsız adama. Oğlunu kucakladı, hiçbir şey demeden gözlerinden akan yaşlar birbirine karışarak öylece dakikalarca kaldılar.

Bu ev, Nihan’ın bekârken kendi kazancıyla aldığı evdi. O evlenip gidince eğer şehir dışında kardeşlerinin yanında değilse annesi kalmıştı, yaz tatillerinde herkesin geldiği ortak yuva olmuştu. Son dört yıldır da tayinini şehir merkezine aldırarak Zeki yaşamıştı ailesiyle. Tam kendi evi yapılabileceği oraya geçmişti ki Nihan’ın ayrılma konusu kesinleşmişti. Kocasını beraber yaşadıkları ev için “Bu ev kentsel dönüşümle yıkılacak, sen daha ne bekliyorsun. Sanma ki ben sana burada bir ev bulurum, yardım ederim, boşuna bekleme.” diye bilmem yüz kaçınıcı defa söyleyince de iş hayatındaki aksilikler de üstüne eklenince kalkıp memleketine, kendi evine gelmekten başka çare kalmamıştı Nihan’a. Kocasının liseden bayan arkadaşıyla mutfakta attığı kahkahalarda işte böyle her işi rast giden bir adamın mutluluğu vardı. Ha deyince gelinmeyecek bir uzaklıkta yaşıyor, çocuklarını sadece yılda bir defa alıyor, on beş gün ilgileniyor, geri getiriyordu. Yaşı elli, gönlü liseli olan güdük kişilikli bu adamın babalık anlayışı da güdüktü.

Nihan geri geldi, baba evine yerleşti, baba evi derken her santiminde kendi alın teri, emeği vardı bu evin. Evlenmeden on ay önce taşınmışlardı bu eve. Babasının hastalığı yeni ortaya çıkmıştı. Adamcağızı önceki merkeze uzak dar evden kurtarıp merkezdeki bu dubleks eve taşınarak mutlu etmeyi düşünmüşlerdi ama o, eve taşındıktan altı ay sonra dünyaya gözlerini kapamış, altı ayın da dört ayı hastanede geçmişti. Evin her köşesi hatıralarla doluydu. En çok da salondaki sarı koltuk takımı. Babası bu koltuk takımını önceki evde özel siparişle yaptırmıştı, modelini ve kumaşını beraber beğenmeleri için Nihan’a günlerce ısrar etmiş, Nihan uygun bir zamanında babasıyla buluşarak seçim yapmıştı.

Sarı koltuk takımı eve gelince babası çok mutlu olmuştu, kalabalık aileye göre iki üçlü, iki tekli, bir ikiliden oluşan, saten kumaştan yapılmış, arkalı ve kol kısımları yüksek, gösterişli bir takımdı. O dönemin tutulan bir modeliydi, üstelik yatak olan üçlüler, dar ev ve kalabalık aile için bitirimdi. Yeni evde de misafir odası olarak kullanılan büyük salonu doldurmuştu takım.

Buraya temelli dönmeden önce yaz tatillerine geldiğinde Nihan, o koltuk takımı ile babasını kafasında eşleştirdiği için ne zaman misafir odasına girse; o koltukları görse içini saran bir güven hissiyle mutlu olmuştu.

Sarı koltuk takımı bu evdeki nişanların, düğünlerin, ölümlerin bir numaralı şahidiydi. Eve yirmi yıldan sonra giren ilk çocuk olan yeğenin ilk fotoğraflarında sarı koltuk takımı vardı. Kız kardeşinin nişan merasiminde konuklar bu koltuklara oturmuştu. En küçük kardeşi Yusuf evlenirken şehir dışından gelen misafirler bu odada kalmış, bu koltuklara açılan yataklarda yatmışlardı. Gurbette okuyan kardeşleri ile bitmeyen, sabaha kadar süren gece sohbetleri bu odada bu koltukların üstünde olmuştu. Canları gecenin bir yarısı un helvası isteyince annesi gizlice yaptığı helvayı burada otururken getirip servis etmişti. Babasının hastalığı ortaya çıkınca yanına gelen giden olduğu için bu koltuklara yatak hazırlanmış, diyalizden çıkan adamcağz bir battaniye gibi bu koltuklara halsiz uzanmıştı. Bir keresinde Nihan, hep kaya gibi sağlam gördüğü babasını tekli koltukta iki büklüm oturur vaziyette başı elleri arasında ağlarken bulmuş, “Neden ağlıyorsun baba, ölümden mi korkuyorsun? Diyalize giriyorsun, endişe edeceğin bir durum yok.” diye teselli etmeye çalışırken babası: “Ölmekten korkmuyorum, gurbetteki kuzularıma hasret gitmekten korkuyorum.” demişti. Nihayetinde korktuğu olmuş, hastalığı sekiz ay sürmüş, bu evdeki en son gecesini üçlünün birindeki yatakta geçirmiş, sabahında acil kaldırıldığı hastaneden bir daha da eve dönememiş; aşağıda dış kapının önünde belediye-nin cenaze yıkama aracında yıkanıp kefenlenerek ebedi evine götürülmüştü. Kardeşlerinin ikisi yurtdışından cenazeye gelememişlerdi ama taziyeye sel gibi akıp gelenler babasının sarı koltuk takımında oturmuşlardı.

Babasını kaybetmesinin hemen akabinde çok hızlı ve duygusal bir kararla evlenmeye niyet ettiğinde de kocası, ailesiyle tanışmaya geldiğinde burada oturmuş, baş başa bu koltukların üzerinde oturup düğün tarihi seçmişlerdi. Nişan töreni bu odada yapılmış, nişana gelen konuklar bu koltuklarda ağırlandı-mışlardı. Oğlunun birinci yaş günü tatile rastladığı için burada tekli koltukta ağlak suratıyla ilk doğum günü fotoğrafı vardı.

Kocasından ayrılıp baba evine döndükten sonra ne zaman kulaklarını kapatmaya çalıştığı el âlem dedikodularından biri kendine kadar ulaşsa, çocuklarından birinin okuldan mutsuz geldiğini görüp de sebebini öğrenemese, kendini evliliği bile yürütemeyen, beceriksiz biri olarak hissetse bu odaya gelmiş, sarı koltuklardan birine oturmuş, hayatın sertliğine karşı ihtiyacı olan yumuşaklığı onun saten kumaşında; yılların yorgunluğunun ilacını minderinde; kendini her hâliyle sevecek yüreği yastıklarında bulmaya çalışmıştı. Sarı koltuk takımı, son yıllarda, görmediği kadar gözyaşına şahit olmuştu.

Lakin her şeyin vakti vardı, her şeyin miadı vardı. Geçen yıl on dört yaşına giren oğlu kendine özel oda isteyince oturma odasını ona oda yapmış, salonu oturma odasına çevirmiş ve sarı koltuk takımını gündelik kullanmaya başlamışlardı. Günlük kullanım için iki çocuklu bir eve rengi açık kaçıyordu, örtse saten olduğu için üstünde örtü durmuyordu. Üstelik devamlı hareket edilen bir ortam için fazla iri ve kalabalıktı. Dahası eskimişti, esaslı bir tadilatın geçip yenilenen evde, eski modeliyi sırtıyordu. Çekyat olan üçlünün birisi alttan kırılmıştı. Bütün bu sebeplerden dolayı Nihan, daha modern, az parçalı, kibar bir koltuk takımı almaya cebren karar vermişti.

Nihan buraya döneli beş yıl, sarı koltuk takımı bu aileye geleli on dokuz yıl olmuştu. Bugün yeni koltuklar eve girince eskileri aşağıya evin bodrumuna koyacaklardı. Nakliyeciler gelmeden sarı koltuk takımının yerini hazırladı, alttan ya da duvardan su alma ihtimaline karşı önlemine aldı, üstüne örtülecek naylonları hazır etti. Adamlar geldi, çarçabuk yenileri kurdular; üç beş lira karşılığında eskileri aşağıya indirip istiflediler, üzerini mavi naylonlarla kat kat örttüler. Nihan, yenilerin nasıl kurulduğundan çok sarıların nasıl korunacağıyla meşgul oldu; bodrumda geçirdiği zaman yukarıdakinden çok daha uzun oldu. En son mavi naylonun üzerinden özür diler gibi koltukları bir daha okşadı, bodrumun ışığını arkasına bakarak kapatıp yukarı çıktı. Odada nasıl durduklarına bile bakmadan yeni tekli koltuğa oturup eski koltuklar için ağladı, sanki babası ikinci kez yeniden ölmüştü; babasından bir kez daha ayrılmıştı.

Habil Yaşar

Sesler

Sekiz ya da dokuz yaşındaydım. Sıradan bir yaz gecesiydi ve her şey o gecenin sessizliğinde başlamıştı. Yatağıma girdikten birkaç dakika sonra, nedeni her zaman gizemli kalacak olan sesler duymaya başladım. Ve ne sesler... Kimsenin bir kez bile duymak istemeyeceği korkunç sesler...

Korkuma dayanamayıp babama sordum:

“Bu sesler nedir baba?”

“Oğlum ne sesi?”

“Duymuyor musun baba?”

“Yok oğlum.”

“Ben duyabiliyorum. Ayrıca oldukça korkunç sesler...”

“Örneğin ne? Hangi sesleri oğlum?”

"Yaniyorum yardım edin!", "Allah'ım bizi affet!", "Öldüm Allah'ım!" "Offfff bu düştüğümüz bela ne?" ve yüzlerce farklı ses, bağırış, çığlık...

Babam ses duymadığını ısrarla söyleyince heyecanım daha da artıyordu... Oğlum ses falan yok, diyerek birkaç dakika saçlarımı kıvrıp beni uyutmaya çalışıyordu. Ne kadar sağa sola vurursam vurayım, sesler giderek yükseliyordu... Sesleri duyduğum ilk gün ne kadar şaşırısam da kendimi teselli edip her şeyin geçeceğini düşündüm, uykuya daldım... Ama ertesi gün yanıldığımı anladım, duyduğularım iki katına çıktı...

“Anne sen de duyuyor musun?”

“Ne oğlum?”

“Ehhh, sahiden bir şey duymuyor musun?”

“Senden başka ne duymam gerekiyor ki?”

Babama anlattıklarımı anneme de anlatmış, o da aynı tepkiyi vermiş ve narin parmaklarıyla beni okşayarak uyutmaya çalışmıştı... Zorlukla uykuya dalıncaya kadar sesleri duymaya devam ettim...

İki gündür o korkunç sesleri duyuyordum ve bu şekilde beş altı gün daha sürecekti... Her şey başladığı gibi aniden bitmişti... Aradan otuz iki yıl geçmesine rağmen o seslerin ne olduğu, nereden geldiği hâlâ beni düşündürüyor ve muhtemelen mezara kadar da düşündürecek... Yaşadıklarımı birçok kişiye anlatsam da bir türlü sağlam bir cevap alamamak beni daha da üzüyor... Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği, milyarda birinin başına gelecek, belki de benden başka kimseye nasip olmayacak bir şeyle karşılaştım... (Kendimi başkalarından ayırmak gibi bir amacım yok, üstünlük söz konusu bile değil. Amacım sadece yaşadıklarımı yazmak, sizlerle paylaşmak ve sizden tavsiye almak...)

Acaba o sesler neydi?

Bir amaç için sadece benim kulağıma teknik bir alet mi doğrultmuşlardı? Bir deneğe mi dönüşmüştüm? Reşit olmayan birinden ne isteyebilirler ki... Kim bilir belki de istedikleri bir şey olmuştur ve amacına ulaştıktan birkaç gün sonra yakamı bırakmışlardır...

İhtimallerimin arasında gökyüzünün kapılarının bana açılması ve cehennem ehlinin çığlıklarının bana duyurulması da vardı. Çocuk olmama rağmen ilahi bir güç tarafından uyarıldığımı düşünüyorum... Hayatınızı doğru yaşayın ki, orada acı çekmeyiniz uyarısını...

En önemlisi de insanları bu gerçeklerden haberdar edin. Kendi ebeveynlerim bile bana bu seslerin sadece tesadüf olduğunu, hiçbir şey olmadığını söylerken bana kim inanır ki? “Allah onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir, gözlerinde de perde vardır ve büyük azap onlar içindir.” Bakara Suresi/ayet 7

Ama bir gerçek var ki, duyduğularım hakikaten gerçektir... Bunu inkâr etmek, güneşin varlığını inkâr etmek kadar kör olmayı gerektirir... Allah şahittir ki, gerçekleri yarmaktan bir adım bile geri durmadım ve asla geri adım atmayacağım da... Benim hakikatim birçoklarının cennetini cehenneme, birçoklarının cehennemini de cennete çevirecek...

Gülderen Çetin

Aynalardaki Öyküler

Tıpkı Hayat Gibi

Zaman nasıl da hızlı akıp geçiyor.

Daha dün karda kışta, düşe kalka okula gitmek için çabalayan çocuklar değil miydik biz? Şimdi aynalar niye tuhaf gösteriyor bizi? Bakmak istemesen de her yerde onlar. İnsanoğlunun yaratılışıyla birlikte sanki var olmuşlar.

Senden bir tane daha olan, arka yüzü gece gibi siyah sırlı, diğer yüzü aydınlık, göz alıcı, ıslık ıslık. Tıpkı eğri ile doğru gibi, günahla sevap gibi, yalan ve gerçek gibi, ölümle yaşam gibi. Şimdi aynalar da bozulmuş sanki. Lakin yine de bir gerçek var ki biliyorum, tek dostumuz aynalar. Göz alıcı parlaklığının ardında saklanan, beyaz bir karanlığı andıran sırlı tarafı... Acı da olsa gerçeği vururlar yüzüne yüzüne. Kandırmazlar asla seni.

Dev gibi de olsa, avuç içi kadar olsa da boyutları, hepsi doğru söylerler. Dost olun aynalarla korkmayın! Zarar gelmez onlardan. Hem konuşursan hiç sözünü kesmeden dinlerler seni. İster bağır çağır, ister küfret, hep dinlerler. Sessiz, dilsiz dosttur onlar, seni sana anlatan. Kimi koca bir tarihi anlatır kararın sırlarıyla, kimi narindir ince bir dantel gibi işlenmiş kenarları ile. Hangi güzel kıza, hangi zarif geline arkadaş olmuştur bilinmez.

Kiminin bir yanı kırık, biraz da çatlak, küf kokulu soğuk odalarda yalınayak yaşayan garip çocukların oyuncağı, tek eğlencesi olmuştur. Güneşe tutarak hayalleriyle ıslık ıslık bir dünya, eğlence yaratan oyuncakları olarak eşlik etmiş, dost olmuştur onlarla. Kimi altın çerçeveli, ya da gümüş, kimi koskoca duvarları kaplar. Sarayların en gösterişli mobilyası, ihtişamın aynaya yansıyan yüzünü anlatır. Kimi ufaldıkça ufalır bir sır gibi ceplerde saklanır, utangaç sevdalara kendini aksettirir. Aynalar hep seninledir, hayatın sırlı gizemli yüzüdür. Bazen kırılan hayallerdir onlar. Her bir kırığında seni bin parçaya bölen, darmaduman eden. Dokunursan toplamak için derin kesiklerle canını yakan. Yalnızca kendinle yüzleş diye, kanma sahteliklere, gerçeği gör diye var gibidir aynalar. Asılınca insanoğluna mesajlar verendir. Kırılan gönlüdür. Sevincinin ortağı, süsüdür aynalar. Hayatın ta kendisidir. Acıyı, mutluluğu, hüznü seninle birlikte yaşayan en iyi dostun, arkadaşındır onlar. Sihir gibi, büyü gibi, zehir gibi, bade gibi. Hem zenginlik hem yoksulluktur hem gözyaşı, hem kahkahadır onlar. Tıpkı hayat gibi, tıpkı ben gibi, sen gibi ve siz gibidir aynalar.

Gül Tanrıverdi

Ihlamur Ağacı

Aksak ayağını sürükleyerek indi yokuştan. Yaşına rağmen cılız bedeni bir kuş kadar hafifti, yüreğinin ağırlığı olmasa daha hızlı yürüyebilirdi. Yokuşun başında durup soluklandı, kendisine ait arazinin sınırına geldiğini fark etti. Ne kadar süredir yürüyordu kestiremedi.

Evine yaklaştıkça içini kaplayan geri dönme isteğine yenik düşmek istedi.

Arkasına dönüp köyün kuş bakışı manzarasına baktı. İçi eridi birden, üstüne bir gariplik çöktü. Evinden, köyünden, bahçe-lerinden en önemlisi de kendinden nasıl kaçabilirdi?

Her tarafını ağaçların, bahçelerin kapattığı dar, taşlı yokuşu dinlenerek çıktı.

Yer yer kümeleşmiş çakıl taşları insan yüzlerine bürünüyor, sonra birden lale kovamı çiçeklerine dönüşüyordu. Ayağını hafifçe bastırarak yürüdü.

Yolun bir kenarı alabildiğince yeşile boyanmış uçurumdu.

Yaklaşıp dibine baktığında benzi beyaza çalmış bir yüz gördü.

Tanıdığı birinin çehresine çok benziyordu. Gözlerini birkaç

defa açıp kapadı. Ürpermişti, düşmemek için geri çekildi.

Gözünde yol incelmış, sanki bir ipliğe dönüşmüştü. Yeşilliklerin gölgelediği yolun ucunda bir kadın ona bakıyordu. Hızlanıp

yetişmek istedi. Aksayan bacağına sürükledikçe bir bıçak gibi sokulan ağrı ona engel oldu. “Nurhayat?” diye seslendi.

O yetişmek istedikçe kadın uzaklaşıp kayboldu.

Düzlüğe çıkınca rahatladı. Ağzı kurumuş, ter içinde kalmıştı.

Başını ellerinin arasına alıp bir süre oturup dinlendi.

Bir tarafı şehre diğer tarafları dağlara bakan hanesi, köyün en

yüksek tepesindeydi. Dedesinden kalan onca toprak, babasın-

dan sonra kendisine kalmış, karısıyla gözü gibi bakmışlardı.

Son yokuşu çıkmak onu iyice yordu. Cebinden çıkardığı

mendille terini sildi. İki yol ağzında kalan evi gözüküyordu.

Yaklaştıkça heyecan ve korku arasında duyguları gidip geldi.

Her yerden gelen ıssızlığın kokusu burnunun direklerini

sızlattı.

Nasıl dayanacaktı bu sessizliğe, elini kolunu kıran çaresizliğine?

Etrafına bakınarak ilerledi, kapının önünde durdu. Kirlenmiş örtüsüyle yemek masası, sandalye kılıfları, çay içtikleri semaver, çiçekli minderler bıraktıkları gibiydi. Hepsinin üzerinde karısının parmak izleri vardı. İçinde kopan fırtınayı durdurmak için kendisini sıktı, elini bağına götürüp göğsünü ovuşturdu. Gözlerinde biriken yaşlar inci tanesi gibi düşerken, tam karşısında ona hoş geldin der gibi bakan ihlamur ağacını gördü.

Aksayan ayağına eliyle yön vererek ağaca doğru yürüdü.

Baştan aşağı süzdüğü ağacın uçurumun kenarına nasıl

tutunduğunu düşündü. O da artık bu ağaç kadar uçurumun

kıyısında. Düşünceler kıymık gibi beynine saplanırken, tatlı

sert bir rüzgâr yüzünü yaladı. Ihlamurun yaprakları kuş

cıvıtlarının arasında hışırdadı.

Yarım asırlık gövdesi bir tarafı boşluğa diğer tarafı toprağa tutunup kök salmıştı ağacın. Hayata direnişiyle dimdik duruyor, ihtişamıyla göz kamaştırıyordu.

Dibine yerleştirilmiş tahta sedir ise yıllardır orada duruyordu.

Babasıyla beraber yaptıkları işler geçti aklından. Yosun bağlamış, kararmaya yüz tutmuş tahtalara baktı. Gelen geçenin konaklayıp nefeslendiği sedir, koyu sohbetlerin yapıldığı günlere tanık olmuştu.

Karısıyla sessizce oturdukları günleri hatırlayınca, pişmanlıkla gelen burukluk kapladı içini.

“Bu ağaç niye hiç çiçek vermiyor?” diye sormuştu karısı bir keresinde.

“Kısır bu ağaç hanım, keselim meyve veren ağaç dikelim.”

demmişti cevap olarak.

Olmaz, der gibi sallamıştı başını kadın.

“Satın alırsız komşuların ihlamurundan, sakın keseyim deme, aile yadigarı bu ağaç.” demmişti.

O günden sonra aklına ne zaman kesme fikri gelse, hemen vazgeçerdi.

Ağacın gövdesine yaslandı. “Kısırısın sen de tıpkı...” diye inledi.

Çocuklarının olmamasını yüzüne vurmamıştı karısı ama yüreğinde bir ukdeyle yaşadığını biliyordu. Ne beni bırak git diyebilmişti ne de kısrılığına bir çare bulabilmişti.

Evin kapısına bakarken, “Bir çocuğum olsaydı belki eve girmem kolay olurdu.” diye düşündü.

Sıcaklığını yitirmiş bir ev ev miydi? Sobanın yanmasını,

ekmeğin kokusunu, çayın demini, karısının seslenişini,

cebinden çıkardığı anahtara bakarken düşündü.

Sedirin altında kalan ince odunlardan birini çekip çıkardı.

Kuvvet aldığı oduna yaslanarak yerinden kalktı, ağaca dönüp

baktı.

“Artık, senin de benim de zamanımız geldi.” dedi.

İçeri girdiğinde eskiden aldığı ev kokusu, yerini rutubet

kokusuna bırakmıştı.

Her an Nurhayat bir yerden çıkacakmış gibi hissetti. Yalnızlığı-

nı bir kez daha kendisine kanıtlarcasına bakındı. Mutfağa

girdiğinde; onun için yaptırdığı tezgâh, dantellerle süslü

dolaplar, yeni yemek takımı, içinde kurumuş karanfillerle yeşil

vazo, evin hanımını bekler gibiydiler.

Yemek yapmaktan anlamadığı için eşyaların yerlerini de

bilmiyordu.

Zor bela bulduğu demlikle çay demleyip yapılacak işleri

düşündü.

Yaralanmış ruhuyla uyurgezer gibi geziyordu. Uzun zamandır bakımsız kalan tarlaları gezmiş, içi çekilmiş meyveler yerlere dökülmüştü. Geleli iki gün olmasına rağmen iş yapmaya hevesi yoktu.

Evin önüne gelip oturuyor, ihlamur ağacına gözlerini dikip

bakıyordu. Hatıralarının, ağacın dalları arasından dökülüşünü

izliyor, kendisine eziyet ediyordu.

Karar vermek için çok düşündü, ölçüp tarttı.

Telefonu eline alıp önce muhtarı aradı. Muhtar, niyetini

anlayınca itiraz etti fakat ikna edemedi. Kararı kesindi.

“Yarın gelsinler.” dedi telefonu kapatırken.

Geceyi sıkıntılı geçirdi. Kararının yanlış olduğunu düşünüyor

sonra vazgeçiyordu.

“Çiçek açtığı yok, ne çayını gördük ne kokusunu duyduk. Yıllardır boşuna kapatıyor köyün manzarasını.” diyerek kendini haklı çıkarmaya çalışıyordu. Adamlar geldiğinde ince belli bardağıyla çayını yudumluyordu. Hoşbeş ettikten sonra çay ikramında bulundu. Ağaca bakarak “İşte orada.” dedi. Adamlardan biri, “Yazık güzelim ağaca, sonra pişman olursun abi.” dedi. Sesini çıkarmadı. Yüreğine bir taş oturduğu hâlde belli etmedi. Sandalyesinden yavaşça kalktı. “Siz halledersiniz ben içerideyim.” deyip eve girdi. Adamlar birbirlerine bakarak bir anlam veremediler. Biri diğerine, “Ağaç çok büyük. Çevresine bakalım, dalların arasında kuş yuvası falan olmasın. Heder etmeyelim.” dedi. Motorlu testereyi hazırlayıp kenara bıraktıktan sonra ağacı kolaçan etmeye başladılar. Dalların arasına baktılar, ağacın şehre bakan yüzüne gelince adamlardan genç olanı, “Kesemeyiz usta. İyi ki bakmışız.” diyerek bağırdı. Orta yaşlı olan gözlerini açarak, “Hayrola?” dedi heyecanla. Genç adam, ağaçtan atlayıp koşarak eve gitti. Kafasını kapıdan uzatarak, “Halil abi, ağacı kesemeyiz, duyuyor musun beni?” diye seslendi. İçeriden ne ses ne seda geldi. Genç, heyecanla eve girip etrafa bakındı. Aralık olan odanın kapısından adamın sırtını gördü. Yerde oturuyordu. Kafasını uzatarak yine seslendi: “İhlamur çiçek açmış abi, şehre bakan yüzünde çiçekler var. İyi ki kesmemişiz.” dedi. Adam ona bakmadı, eli göğsünde başı öne eğilmiş, öylece duruyordu.

Binnur Tekinalp

O Benim Bebeğim

Nakliye firmasının elemanları son eşyalarımı da içeri sokarken karşı dairenin kapısı açıldı ve elli yaşımı geçkince bir kadın gülümsedi. Önce bembeyaz dişleri göze çarpıyordu. Kuzguni siyah saçlarını tepede eğreti bir şekilde toplamıştı. Uzun, battal boy vücudu, neredeyse bütün kapıyı kaplıyordu.

“Hoş geldiniz! Güle güle oturun.” dedi aynı gülümsemeyi koruyarak. Arkasından ekledi.

“Çocuk var mı?”

Allah Allah! Niye sormuştu şimdi bu soruyu? Çocuk olursa gürültü olur rahat edemem, diye düşünüyordu galiba. Temizliğe yardım için gelen kapıcının karısı Gülcan, eliyle bir şeyler anlatmaya çalıştı o sıra. Pek önemsemedim açıkçası.

“Merak etmeyin, çocuğum yok. Evli değilim.”

Kadıncağz yüzünü astı. Biraz önce gösterdiği güzel, beyaz dişleri dudaklarının arkasına gizlendi.

“Ya! Üzülüm.” dedi, boynunu bükerek. Gülcan kısık sesle beni çağırıyordu:

“Figen Hanım az bakar mısın?”

“İyi günler, görüşürüz.” deyip kapıyı kapattım.

Elinde toz bezi ile mutfağın kapısında duran Gülcan telaş içinde anlatmaya başladı.

“Figen Hanım, o konuştuğunuz kadın var ya... Rahatsız o. Yıllar önce düşük mü yapmış, çocuğu ölü mü doğmuş bilmem, işte öyle bir şey olmuş. Hastanede falan da yatmış. Hani şey... Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde... Bir daha çocuğu olmamış. Kocası da bakmış düzelmiyor, kahrını mı çekecek! Ayrılmış, gitmiş. Şimdi nerede çocuk görse sever, bakmak ister ama millet de korkuyor tabii. Biraz tuhaf hareketleri olunca...”

“Hay Allah! Ben de tam tersine çocuktan rahatsız olduğumu düşünmüştüm.” diye cevap verdim.

Demek sorunlu bir karşı komşum vardı. Gerçi her apartmanda böyle bir iki tuhaf kişi olurdu. Onlar da bu tekdüze hayatımızın renkleri, tuzu biberiydi. Burada da Fatoş Hanım, apartmanın aykırı kişisi olarak çıkmıştı karşıma. Yazıktı ama... Kimine Allah on çocuk verir, sokaklarda ziyan olur o çocuklar, kimi de bir tanenin hasretiyle el âlemin çocuklarını sevmeye çalışır. Acımıştım Fatoş Hanım’a. Kendi yalnızlığımın farkına varmamıştım şimdiye kadar. Oysa çok da genç sayılmazdım. Otuz altı yaşındaydım ve ne bir kocam ne bir çocuğum vardı. Ufukta da bir şey görünmüyordu.

Benim yeni ev maceram işim yüzünden oldu. Çalıştığım şirket Şirinevler’den Maltepe’ye taşınınca ev değiştirmek zorunlu olmuştu benim için. Bu zamanda iyi bir iş bulmak kolay mı? İşe yakın, bahçeli, giriş katında küçük ama şirin bir ev bulunca hiç düşünmeden komşularımı, marketteki Selma’yı, Kuaförüm Mehmet’i, Fırındaki çırak Sinan’ı bıraktım. Hiç düşünmeden değil elbet düşündüm biraz. Allah’tan alışkanlıkların esiri olmuş biri değilim. Hemen uyum sağlayabilirim. Yeni bir market, yeni bir kuaför, yeni bir fırın bulurdum. Evimi seviyordum. Şirinevler’in gürültülü kalabalığından sonra sessizliğin keyfini çıkarıyordum. Zaman daha yavaş akıyordu sanki. Kendime ait vaktim çoğalmıştı. Hatta yıllardır duymadığım seslerin farkına varmıştım. Gece, özellikle sabaha karşı daha önce hiç fark etmediğim seslerin varlığını öğrenmiştim. Böceklerden bu kadar ses çıktığını bilmezdim. Gürültüde kaybolup gidiyormuş sesleri.

Zamanın gürültüyle bir ilişkisi vardı. Gürültü olunca zaman da akıp gidiyordu. Oysa sessizlikte zaman yavaşlıyordu. Zaman ayrıntıda gizliydi. Yeni evimde gecelerin keyfine varır olmuştum. En büyük zevkim film izlemektir. O gece de sessizliğe inat bol hareketli bir aksiyon filmi izlemiş ve yatağıma yönelmişim ki karşı daireden Fatoş ablanın –on beş günde hanımlıktan ablalığa terfi etmişti- sesiyle irkildim:

“Hanım benim bebişim? Karnı mı acıkmış prensimin?”

Fatoş abla kiminle konuşuyordu böyle? Daha sabah görmüş-tüm. Hastaneye gittiğini söylemişti. Bebek bakacağından falan söz etmemişti. Belki önemli bir toplantı için İstanbul dışına çıkmak zorunda kalan bir komşu, bebeğini bırakmıştı. Belki de bebeğin annesi hastalanmış, en uygun bakıcı olarak da Fatoş ablayı bulmuşlardı. Ama gündüz neyse de gece bebek emanet etmeleri tuhafıma gitmişti. Bu tür insanların, zararsız görünse-ler de, ne yapacakları belli olmazdı.

Sabah işe yetişme telaşıyla Fatoş ablayı da bebeği de unutmuş-tum. Tam kapıdan çıkarken onu bahçe kapısında kucağındaki mavi ayıcıklı battaniye ile görmeseydim o gün aklıma bile gelmezdi.

“Günaydın! Bu kimin bebeği Fatoş abla?” dediğimde,

“Günaydın, sonra görüşürüz.” diye cevaplayarak telaşa taksiiye bindi.

Öğle arasında o gazeteyi okumasaydım bu olayı takmayacak-tım. Gördüğüm o haber içime bir kurt düşürdü.

“Maltepe’de özel bir hastaneden yeni doğmuş erkek bebek kaçırıldı. Mavi battaniyesine sarılı olarak...”

Mavi battaniye, erkek bebek... Kafamda şimşekler çaktı. Ya o bebeği Fatoş abla kaçırdıysa... Fatoş ablanın da bebeğin de başı belada demektir. Yok canım, o kadarına cesaret edemez! Ama belli mi olur? Üstelik akıl hastanesinde yatmış biri. Ne yapacaktım şimdi? En iyisi eve gidip ne olup bittiğine bakmak... Emin olmadan kadıncağzı suçlamak doğru olmaz. Akşam eve geldiğimde yemek, bulaşık, duş derken işe güce dalıp komşumu unutmuşum. Yine komşumun sevgiyle yumuşamış sesi bebeğe övgüler düzüyordu.

“Hanım benim prensim? Karnı mı acıkmış bebişimin?”

Oğluşum büyüyecek, büyük adam olacak. Kızları peşinden koşuracak. Yüz verme o zillilere olur mu yakışıklı prensim? Şimdi annesi oğluna mama yapacak.”

Anlaşılan bebek hâlâ Fatoş abladaydı. Kaybolan bebekle ilgili son durumu merak ediyordum. İnternette bir haber sitesine girip baktım. Bugün haberi tekrar geçmişlerdi. Bebeğin battaniyeyle çekilmiş resmi annenin elinde, gözünde yaşlar, yanında kocası poz vermişlerdi. Resmi büyüttüm. Evet, aynı battaniyeydi. Ayıcıklı mavi battaniye. Muhabir ailenin ağzından başlık atmıştı:

“İnsaf Edin!” Haber şöyle devam ediyordu. “Bebeğimizi alan her kimse, insaniyet namına geri versin. Sağ salım getirirse şikâyetçi olmayacağız. Bizi yavrumuzdan ayırmasın,” diyen aile perişan vaziyette yavrularının bulunmasını bekliyorlar. Çiftin ilk çocukları olan... Daha fazla okuyamadım.

O ara kapı çalındı. Kapıcı çöp toplamaya çıkmıştı. Bu konuyu konuşmanın tam vaktiydi. Apartmanda hiç kimse fark etmemiş miydi? Sadece ben mi huzursuzdum?

“Fatoş ablanın bebeği...” der demez karşı komşumun kapısı açıldı. Daha fazla konuşamadım. Fatoş abla çöpü verdi, kapıcıya birkaç şey ısmarladı. “İyi akşamlar.” deyip içeri girdim. Şimdi sırası değildi. Kadını tedirgin etmekten korkuyordum. İyice düşünüp ona göre bir adım atmalıydım. Bebeği de alıp kaçabilirdi. Ya da daha kötü şeyler olabilirdi. Yarın sabah kahve bahanesiyle konuşurdum. Öğlene kadar izin almıştım nasıl olsa.

O gece uyuyamadım. Arada bir karşı daireden ses geliyor mu diye baktım. Kulağımı duvara dayadım. Fatoş abla kısık sesle ninni söylüyordu. Birden fark ettiğim şey beni daha da huzursuz etti. Bebeğin sesini hiç duymamıştım. Aklıma kötü kötü şeyler geliyordu. Küçükken dinlediğim tuhaf hikâyeler gün yüzüne çıkıyordu. Bebeğini çok seven ve severken öldüren anneler, yalnız yatırmaya kıyamadığı için yatağına alan, sonra da uykuya dalıp ezenler... Sabahı zor ettim. Bu sorumluluğun altında kalamazdım. Vatandaş ve insan olmanın vicdani yükü beni rahatsız ediyordu. Yok, buna bir son vermeliydim. Sabahleyin kararlı bir şekilde komşumun kapısını çaldım. Fatoş abla şiş gözlerle açtı.

“Günaydın! Bir şey mi oldu?”

“Yok, kahve içmeye geldim. Hem bebeği de merak ettim.”

“Ay! Uyutmuyor mu seni teyzesi? Kusura bakma çok gazı vardı gece.”

Ne diyecektim ben şimdi bu kadına? Nasıl anlatacaktım. Ne kadar da mutluydu. Ama öte taraftan gözü yaşlı anne baba ve daha önemlisi çocuğun hayatı söz konusuydu. Beni içeri davet etmemişti. Bebeği görmemi istemiyordu demek. İşi uzatmanın anlamı yoktu.

“Bak Fatoş abla, sen de bilirsin ki bir çocuğun yeri ana babasının yanındır. Çocuğu ailesinden ayırmak çok büyük günahdır. Her şeyi biliyorum. Gel bebeği ailesine teslim edelim. Annesini gözü yaşlı bırakmayalım.”

Yüzüme öfkeyle baktı. Naif bir kadın olan Fatoş abla bir anda pantere dönüşmüştü.

“Ne demek istiyorsun sen? Ben onu kimseden almadım. Bebeğimi elimden mi alacaksın? O benim bebeğim.”

Çat diye kapıyı suratıma kapattı. Artık polise gitmekten başka çare yoktu. Vakit kaybetmeden en yakın karakola gittim, durumu anlattım. Polis eve kadar eşlik etmemi istedi. Kadının ne yapacağı belli olmaz, belki yatıştırmam gerekebilirmiş. İki polis memuruyla beraber eve geldik. Polis Fatoş ablanın kapısını çaldı. Kapı açılır açılmaz polisleri gören Fatoş abla çığlık atarak içeri kaçtı. Biz de peşinden girdik. Yatak odasının kapısında aynı mavi battaniyeye sarılmış bebekle dikilmiş duruyordu.

“Bebeğimi kimseye vermem.”

Polis ikna etmeye çalışıyordu.

“Hanım, bu suçtur. Başkasının bebeğini alıkoymazsın.”

“Hayır! O kimsenin değil, benim bebeğim.”

Polis bebeğe doğru bir hamle yaptı. Fatoş abla nasıl olduysa o koca vücuduyla polisin koltuk altından sıyrılıp koridora koştu. Ben son anda elimi uzatıp bebeği tuttum. Bu da ne? Bebeğin kolu elimde kalmıştı. Fatoş abla dengesini kaybedip bebekle yere düşmüştü. Şaşkınlıkla elimdeki plastik kol parçasına bakıp kahkahayı koyuverdim. Günlerdir kaçırılan bebek zannettiğim şey oyuncak bebekmiş meğer. O yüzden hiç sesi çıkmıyormuş. Zavallı kadın bebek hasretini oyuncak bebekle gidermeye çalışıyordu ama yanlış anlamamın kurbanı olmuştu.

Kamuran Esen

Esgi Ayakgabı

Merhaba sevgili günlüğüm. Bugün gonşu Mürvet Hanım geldi. Gapgara gararıp duru. İkide bir huhhh diyo. Soluğunu içine sığdırabildiği yok. Belli ki bi derdi va. Dur bakam, şinci belli olur. Hâl hatır etdikden sonra döküverdi içini. Oğluyla gelini gavga etmişle, gelin de çekmiş gitmiş bubasının evine. Oğlan da dik guyruk, gidip almıyomuş garısını. Gitdiği gibi gelsin, isdemiyosa gelmesin diyomuş. Yidiği halta bak şunun. Yedeğinde biri mi va, kim bilir. Tövbe tövbe. Durup dururkan günaha sokuyorla insanı. Bu akşam beraber dünürlere gidem, gelini alam da gelem, dedi Mürvet Hanım. Tamam, dedik. Akşam gayınna, gaynata, amcan, ben gitdik. Reşat'ı da aldık yanımıza. İkisini de dinleyem, bakam dertleri neymiş, öğrenem dedik.

Girdik içeri, gelin hanım yok. Az sonra anası, "Gız Nimet!" deye ünnedi, o da geldi. Amcan, senin Reşat'dan ne şikâyetin var, anlatıve, dedi. Gelin anlattı. Hiç evde durmuyomuş, işden geldi mi doğru gayfede alıyomuş soluğu. Geç vakit gelince de cep telefonuyla oynayıp duruyomuş. Garısı evde ha varmış, ha yoğumuş. Dutamadım kendimi, Memet amcan gibi, dedim.

Amcan öksürüverince densizlik etdiğimi anladım, susdum. Reşat hiçbi işin ucundan dutmuyomuş, her iş geline bakıyomuş.

Ayağında döndürüyümüş garısını. Amcan da, evin gadını değil misin, tabii iş dutacan, demesin mi! Ben de, Reşat evin erkeği değil mi o neye iş dutmuyo, deyince, amcan çikin bi bakış atdı bana. Ayh! Şinci biz gavga edecez.

Reşat da, garısının çenesinden bıkmış. Ceyranlı radyo gibi susmak bilmiyo, pilli olsa pili biter, diyo. Gocasının garşısından çemildiyomuş, altdan alıverim demiyomuş. Niye altdan alacakmış, kendini savunmasın mı, dedim. Amcan da, gördün işde Reşat, gadın milleti böyle hiç çeneleri durmaz, deyip Reşat'dan taraf olmasın mı! Neyse, uzatmayam. En sonunda anlaşıldı ki, bunların gavgaları, herkesin evinde olanlar gadar. Böyüdecek bi şey yok. Barışdırdık bunları, gucaklaşdırdık. Nimet'i aldık, çıkdık evden.

Eve gelince, benim her akşam gayfeye gitdiğimi söylemeye utanmadın mı? Dedi amcan. Madem gayfeye gitmek utanılacak bi şey gitme, dedim. Sen de benim çenemin hiç durmadığını söyledin, bu ayıp değil mi? Deyince benden başgın çıkdı. Bak işde gene çenen durmuyo bi sus, dedi. Susuverdim. Yarın, galdığım yerden devam edecem.

Pes etmek yok! Gıscacası, el âlemi barışdıram derken biz darılışdık. Madem ilacınız vardı, önce kendi kel gafanıza süreydiniz dersin, haklısın. Gıkımı çıkarmam. Suratlarımız bi garış, gitdik yatak odasına. Bi yorgan, bi yasdık bi de çarşaf alıp oturma odasına geldim. Onun goynunda yatmaycam bu gece. Söyündürdüm ışığı, sedire yatdım. Ohhh!

Sabah uyandım, gerinirken ayağıma bi şey dakıldı. Ah bi de bakdıysam, amcan ayakucumda yatıp duru sedirde. Yanıma gelmiş. Gızayım mı, sevineyim mi bilemedim. Mutfağa gitdim, gahvaltıyı hazırladım. Az sonra yanıma geldi. Usulca arkamdan sarılıverdi. Ben, sen olmayınca yanımda; ne yatakda irahat edebilirim ne başka yerde, sen benim esgi ayakgabım gibisin, dedi. Esgi ayakgabı mı! Yazıklar olsun, esgi ayakgabıya gadar benzedecek bir şey bulamadın mı? Dedim. Adamda laf çok. Yeni ayakgabı ayağımızı sıkarmış. Ayakgabı eskiyince yumuşar, bollaşır, daha sonra da ayağımızın şeklini alırmış. Onun için insan, esgi ayakgabıda daha irahat edermiş. Gız, doğru valla! Bu adam okusaymış, vali falan olurmuş. Vali garısı olmak da bana ne gadar yakışır. Neyse, samanlıkda yatıp da vezir üryası görmenin âlemi yok. Hadi hoşca gal sevgili günlüğüm.

Galip Şefahet

Avrupa'dan Getirilen Eşekler

Mahal Hoca baktı ki öğretmenlikten bir şey çıkmıyor, istifa etti.

“Ulan, bu öğretmenlik insana ne veriyor? Çocuklarım da akıl balığ oldu. Bir gün de onlarla ilgilenmeli... Daha onları okutmak var. Bir yere gelmelerini sağlamalı, evlendirip barklandırmalıyım. Bunları benden başka kim yapacak? Öğretmenlikle bir şey yapmak mümkün değil! Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra kolhoz¹, sovhoz² sistemi de bitiyordu. Epey toprak götürerek ferdi çiftçilik oluşturdu. Yıkık dökük tekniğin orasına burasına el gezdirip bir şekilde işlerini yola koyuyordu.”

Bazen düşünüyordu:

“E, vallahi ne gelirse çiftçilikten gelecek. Ne var ey bu öğretmenlikte? Sabahtan akşama kadar başın beynin harap oluyor, ele geçen bir şey de yok! Şimdi maşallah, maldan koyundan alıyorsun, kattıyorsun çobanın önüne, senin için bir tek yol gösterip nezaret etmek oluyor. Vaktini çoluk çocuğa ders anlatmaya sarf edene kadar mala koyuna sarf et ki ortada bir hayrın olsun. Yoksa ders dediğin; çocuk okuyacak mı okumayacak mı, ne bileyim. Gelecekte bir şey olacak mı olmayacak mı? Bir de benim neyime gerek kim okudu kim okumadı? Okuyan kendi için okuyor.”

Şimdi öyle bir zaman ki herkes kendi işine bakıyor. Maddi imkânı iyiye gittikçe çiftliğini daha da genişletiyordu. İleride süt ürünleri üreten bir şirket kurmayı da kafasına koymuştu. Bazen dışarı gidip sütlük, etlik cins mal, koyun alıp getiriyordu. Bir keresinde yine cins mal almak için yurt dışına gitmişti. Epey bir hayvan satın aldı. Bu kez çiftlikte bakılan at ve eşek sürüsünü de merak etmişti. Niye benim çiftliğimde de olmasın, diye düşündü. Geçen defa cins atlar almıştı. Bu kez eşek almayı düşündü. John, bu eşekleri öyle anlattı ki onda bir merak uyandırdı.

“Be adam, diyelim ki dünyada atlardan yarışma yaparak istifade ediyorlar, peki bu eşeği niye böyle anlatıyor?”

John'a fiyatını sordu. “Bin Dolar,” dedi. Ona şaşkıncı geldi. “Bizde eşeği on beş veya yirmi manata satan seviniyor. Nerede olursa olsun eşek eşektir. Avrupa'da olsa, Amerika'da da olsa, bizim Azerbaycan'da da olsa... Vallahi bizim eşeklerin de eşi benzeri yok. Dağa taşa vur, gider! Önüne dikenli dikensiz ne koyarsan yer, sakince yerinde durur. Ama merak ettiğim için bir çift alıp götüreceğim. Mahal Hoca'nın çiftliğinde Avrupa'dan getirilmiş eşek bile var desinler!”

Döndüğünde çobanları Memiş ve Bebiş'e eşekleri sıkı sıkıya emanet etti.

“E, Memiş, Bebiş, bunlar öyle böyle eşekler değil ha! Avrupa'dan alıp getirdim. Tanesine bin Dolar para saydım. Gözünüz üstlerinde olsun. Otunu, suyunu da zamanında verin. Çok işe güce salmayın ha...”

Memiş, Bebiş'in kulağına fısıldadı.

“E, Bebiş, bir yıldır malın koyunun arkasında sürünüyoruz, çiftliğe canımızı koyuyoruz, ikimizin aldığı para, bir eşeğin kıymeti kadarmış! Mesele eşek gibi çalışmak değil, eşek de olsan, kıymetin olmalı.”

Bebiş, “Ağa ne yapalım, başka çaremiz mi var? Başka bir yerden kazancımız mı var? Bu iş olmasa acımızdan ölüyoruz. Bir şekilde geçiniyoruz. Bize eşek kadar kıymet vermeyen toplumda yaşasak da doğrusu bu, biz işimize bakalım. Yoksa fakire yoksulluk bela olur.”

“Avrupa'da bizim eşeklere o kıymeti veren olur mu?”

“Yok, kim o kıymeti versin? Bizimkiler o kıymeti veriyor mu ki Avrupalılar versin? Kıymetlendirebildin mi ki kıymet versinler!”

“Vallahi ne eşeğimizin ne de itimizin kıymeti var! Bizim itler gece gündüz bu kadar büyük sürüyü bekliyor, kurtla kuzuyla eğleşiyor, ya önüne bir parça kemik atıyoruz ya da bir lokma çörek. Ama Avrupa'dan getirilen itlere nasıl güzel hizmet ediyorlar! Bir de evin içinde... Hele onlara gösterilen hürmete, yemeklere bak! Hiç olmazsa haftada iki kez şampuanla yıkıyorlar. Evde yiyip evde yatıyorlar. Bizim itler de bizim gibi kara bahtlı. Karda kışta, dağ bayır demeden koşturuyorlar. Başlarını sokacak bir yerleri de yok.”

“Sen bunları nereden biliyorsun?”

“Teyzemin oğlu Zakir, şehirden gelmişti, o anlatıyordu. Vallahi ağzım açık kaldı. O itlerin yaşadıklarını biz insan olarak göremiyoruz.”

“Bebiş, bu Avrupa'dan getirilen eşekler başımıza bela olmasın? Kendi eşeklerimize ne olmuş, nasıl davranırsan davran, kim sana bir şey söyleyecek? İsterse gebersin!”

“Vallahi doğru söylüyorsun, tedbirli olmamız gerek.”

Mahal Hoca'nın çiftliğindeki Avrupa eşeklerinin haberi her tarafa yayılmıştı. Duyup öğrenen bizim eşeklerden bunların farkı ne, diyerek bakmaya geliyordu. Bir keresinde Memiş'in akrabası³ Şülüm Şemi gelenlere dönüp seslendi:

“Bu eşeklerin bizim eşeklerden farkı olduğunu kim bulursa, babamın başı hakkı için ziyafet vereceğim.”
Herkes dikkatle baktı. Hiçbiri bir tek söz söyleyemedi.

“Bulamadıysanız kendim söyleyeyim. Desene ziyafet hiç kimseye kısmet olmayacak. Bunların başı iri değil. Kulakları küçük, gözleri ufak, bedenleri de ince. Niye böyle olduğunu söyleyebilir misiniz? Cevabı olan varsa söylesin. Yoksa ben söyleyeceğim. Kafalarına vura vura şişirten yok ki kocaman olsun! Kulaklarını orayı burayı dinlemek için kullanmadıkları için kulakları da küçük. Ağır yük yükledikleri için gözleri de ufak. Düzenli beslendikleri için bedenleri de ince. Bizimkiler gibi bulamadıklarında aç kalıp, bulduklarında hiç görmemiş gibi yiyerek karınlarını şişirmiyorlar.”

Birisi elini eline vurup iyice bir güldü.

“Sana Şülüm Şemi diyenin babasına rahmet!”

Uzun zamandır eşeklere canla başla hizmet ediyorlardı. Bir keresinde Mahal Hoca çiftliğe geldiğinde eşeklerden birinin doğuracağı haberini verdiler. Mahal Hoca da yarı şaka yarı ciddi, “E, Memiş” dedi. “Bebiş, söz veriyorum, eşek doğurduktan sonra sizi misafir edip şöyle hatırlı bir yemek yedireceğim. Bunu bir kenara yazın.”

Mahal Hoca gittikten sonra Bebiş, Memiş'e döndü.

¹ 1 Kolhoz: SSCB'de mülkiyeti devlete ait olan toprağın köylüye kiraya verilmesi, kooperatif mülkiyeti.

² 2 Sovhoz: Köylülerin devlet adına toprakları işleme, devlet çiftlikleri

³ Şülüm: Rus Çarlığının savaşa girmesine karşı olanlara söylenen ifade.

“Bir şeyi merak ediyorum, diyelim ki bu eşek doğurdu. Bir dişi oldu. Palazlandı, büyüdü. O da doğurmak üzere. Bizim eşeklerle aynı yerde kalmasına Mahal Hoca izin vermiyor. Peki, bunun yavrusu babasıyla mı iş görecek? Bu rezillik olur! Ne pis kuralları var! Bizim eşekler dağda bayırda ne yapıyorlar, ne ediyorlar, haberimizde olmuyor! Bir de diyorlar ki: ‘Eşek de olsa babası, kendi yavrusuna, yavrusu da kendi annesine böyle şeylerde yakın gitmiyor!’ Ama bunlar aynı yerde kalıyor. Başka yolları da yok. Bizim eşekleri de bozacaklar vallahi bu Avrupa’nın eşekleri!”

“Ağzından çıkan kulağın duyuyor mu, başka işin gücün yok mu?”

Memiş yüzünü ekşitti...

Bir keresinde Bebiş’in keyfi yerindeydi. Memiş yokken, “Ne olursa olsun bu eşeğe binip yarış yapacağım. Bakayım bunlar nasıl koşuyor? Yük yüklemiyoruz zaten, hiç olmazsa koşabiliyorlar mı ona bakayım!” dedi.

Bebiş, erkek eşeğe binerek bir o yana bir bu yana koşturuyordu. Sanki eşekten hıncını alıyordu. Eşeğin koşuşu hoşuna da gidiyordu. Dişi eşek, kulaklarını dikerek sanki onları izliyordu. Birden eşeğin ayağı tökezledi, yere serildi. Bebiş’in ayağı, eşeğin altında kaldı. Toparlanarak eşeğin altından ayağını çıkardı. Bir ayağını sürükleyerek Memiş’in yanına koştu, olanları ona anlattı. Sanki Memiş’in başından kaynar sular döküldü.

“Ne anlatıyorsun, yoksa başımıza iş mi açtın?”

Erkek eşek gözlerini belertmiş, ölmüştü. Dişi eşek etrafta görünmüyordu.

“Tamam, erkeği öldürdün, peki, dişi yavru nerede?”

“Ben senin yanına gelirken buradaydı. Belki de korktu, kaçıp gitti!”

“Nereye kaçtı, ey?”

“Geldiği yere. Galiba olanlara katlanamayıp kurtulmak için yavrusunu da alıp kaçtı. O eşekler Avrupa’dan getirildiği için, onlardan her şey beklenir!”

“İyi davransaydın da... Eşek yol mu biliyor ki geldiği yere dönecek! Sen, bu köyden şu köye gidemiyorsun! O nasıl Avrupa’ya dönsün!”

“Eşek değil mi, insanlardan daha iyi bilir!”

“E, ahmak ahmak konuşma!”

“Ne diyeceğiz? Vallahi ben yalan söyleyemem, öylece olduğu gibi anlatacağım!”

“Öyle olduğu gibi anlat, bizi eşek yerine çalıştıracak!”

“Vallahi bir bahane bulamıyorum. Hem ne var doğrusunu söyleyeceğim. Koşturuyordum, bizim eşekler mi sağlam koşuyor yoksa bu Avrupa’dan getirilenler mi, diye bakayım dedim. Öyle iyi koşuyordu ki önce aferin dedim, Avrupalı da Avrupalıymış! Sonra bir baktım yere serildi! Ben de üstünde... E, az kalsın ölüyordum. Başım taşa öyle bir çarptı ki... Bir de üstelik ayağım altında kaldı. Çekip zorla çıkardım.

Ayağımı zor kullanıyorum. Çok şükür tamamen altında kalmadım. Yoksa kolum kaburgam kırılmıştı.”

“Öyleyse Mahal Hoca’ya haber verelim, durumu bilsin.”

***

Mahal Hoca çok sinirli görünüyordu. Sanki yakın akrabasını kaybetmişti. Ters ters Bebiş’in yüzüne baktı.

“E, Bebiş eşeği niye öldürdün? Ben sana emanet etmedim mi onlara iyi bak diye! Bu mudur iyi bakmak?”

Bebiş kekeleyerek, “Ben kasten öldürmedim, Mahal Hoca... Binip koşturuyordum, birden yere serildi. Kendi öldü.”

“Be evladım, durduğu yerde eşek ölür mü?”

“İnsan da ölüyor!”

“Ulan, insan insandır, eşek eşek. İnsan ölebilir kendi kendine, bize ne bundan! Eşeği niye öldürdün?”

“Yani insan ölebilir, eşek ölemez mi diyorsun?”

“Tamam, bir yıl seni eşek gibi çalıştıracam. Ondan sonra belki farkı anlarsın. Yoksa bunu sana anlatamayacağım!”

Bebiş başını aşağı eğdi, mızıldanarak konuşuyordu.

“Benim adım da Bebiş’se istersen beni on yıl çalıştır, yine de senin söylediğine kanmam!”

Ayten Dirier

İlk Tampon Devlet Güney Doğu'da Kuruldu

I-OD, Belalı Coğrafya

Orta Doğu'nun coğrafi konumu Tarihin her döneminde belalı coğrafya olmasına; medeniyetler ve su havzasında yer alması sürekli göç ve savaşlara maruz kalmasına yol açtı. Anadolu, Mezopotamya, Suriye ve Mısır bu konuda çok çektiler. Orta Çağ'ın ortasına dek Asya'dan olan akınlar, XI. asır sonlarında Batı'dan gelmeye başladı. Türkler, XI-XX. asır arasında Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı adıyla Orta Doğu'nun zirhı oldular. Başarıyla süren bu görev, İngiliz oyunlarıyla akim kaldı.

Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla, çıkarlara göre cetvelle çizilen suni sınırlar OD'ya huzur değil, kargaşa getirdi. 1948'de İsrail kurularak, Batı'nın soykırım günahının kefareti Filistinliler ve Araplara ödetildi. Millî duyguları kabaranlar darbelerle alaşağı edilirken; Aşiretler birleştirilip Kürtlere yeni uydu devlet kurma girişimi başlatıldı. Bu proje doğrultusunda Demokrasi götürme bahanesiyle estirilen Arap Baharı rüzgârında öncelikle Asurlu ruhunu koruyan Irak parçalanırken; İran ve Suriye de karıştırılmaya çalışıldı. Müttefik Türkiye'nin söz dinlemeyen yönetimini devirmek için art arda yapılan siyasî ve ekonomik darbeler, halk desteği ve alınan tedbirlerle başarısız kılındı.

Batı'nın başaramadığını sırtlan Esad Ailesi gerçekleştirdi. Babası Hafız Esad'tan daha dışı çıkan Beşar Esad, asıl adı Arap Pınar'ını değiştirip Ayn-el Arap yaptığı Rojava-Kobani (Alman Company'nin Kürtçesi) oluşumuna destek verdi. Babası PKK'yı beslerken, kendisi PYD/YPG'yi büyüttü. Yöneticilerimiz bu tuzağı bozmak için Çözüm Sürecini hızlandırırken, Suriye'deki gelişmeler karşısında, sınırda bir Tampon Devlet veya Güvenlik Bölgesi oluşturulmasını ısrarla istedi. Vietnam'da çuvallayan, Afganistan, Pakistan, Irak'ı mahveden ABD, Avrupa ile Esad'ın hamisi Rusya ve sinsi İran bu isteğe olumsuz baktı.

Oysa Tarihin tekerrür ettiği bölgede 3 bin yıl önce ilk Tampon Devlet'in kurulduğundan çoğu habersiz... Bilenler de hemen sahiplendi!

Suriye'deki Kadeş Savaşı Neden Durduruldu?

Suriye, Anadolu-Mezopotamya-İran üçgeninin stratejik bir ucu olup, OD'nun en belalı bölümünde yer alır. Bu önemi nedeniyle her devirde kargaşa içinde kaldı. Tarihte büyük orduların karşı karşıya geldiği ilk savaş Mısırlılar ve Hititler arasında Suriye-Kadeş'te yapıldı. Kadeş Savaşı'nın (M.Ö.1296) çıkış nedeni genişleme siyaseti güden Mısır'ın, önemli ticaret merkezleri ile gemi yapımının hammaddesi sedir ormanlarına sahip Suriye'yi ele geçirmek istemesiydi.

Suriye egemenliği için, savaş stratejisinin tüm yöntemlerini uyguladıkları hâlde yenilemeyen iki devlet; 16 yıl savaşırken, aniden durdular! Savaş sona erdiren Kadeş Barış Antlaşması'nın yapılmasının nedeni, Mezopotamya'da doğan yeni güç Asurlulardı. Savaşçı, kıssasçı, barbar ruhlu, tüccar Asurlular hızla yayılmaya başlayınca, tehlike karşısında Hitit kralı III. Hattuşil ile Mısır Firavun'u II. Ramses M.Ö.1280 yılında (3304 yıl önce) savaşa son verip, Kadeş Antlaşması'nı imzaladılar. Suriye'nin paylaşıldığı antlaşmadaki; "Mısır ve Hitit topraklarına yönelik bir saldırı veya tehdide karşı, ötekinin ona yardım edeceği ve savaşa birlikte gireceği" maddesi, yeni tehlikenin kanıtı.

İlk Tampon Devlet Suriye'de Asurlulara Karşı Kuruldu.

Asurlular, kadim zamanda Kuzey Irak'ta, Dicle'nin doğusunda ki verimsiz dağlık alanda yaşayan Sami bir topluluktu. M.Ö. 2000 sonrasında Doğu-Batı Ticaret Yolu'na hâkim olunca ticaretle uğraşmaya ve kolonilerle topraklarını genişletmeye başladılar. Önceleri Babil'e, ardından Hurri-Mitannilere bağımlı kalsalar da M.Ö. 14. yüzyılda bağımsızlıklarını kazanıp, Fırat'a kadar topraklarını genişlettiler. Adad-Nirari I (M.Ö.1295-1263) zamanında iyice güçlenip saldırgan hâle geldiler. M.Ö. 612 yılında Medler (İran) tarafında yıkılıncaya kadar, 1400 yıl yaşayan Asurlular; Tarih'teki ilk kütüphaneci (Başkent Ninova'da) olmalarına rağmen, sömürgeci (kolonici) ve geçimsiz olmaları nedeniyle komşularınca sevilmezdi. Hititler ve Mısırlılar saldırganlıkları nedeniyle Asurlulara karşı Suriye'de ilk tampon devleti kurdular. Günümüzdeki gelişme ve yöntemler, Asurluların İŞİD adıyla hortladığına işaret eder!

İlk Tampon Devlet Mitanniler

Mitanniler, M.Ö. 2000'lerde Güney Doğu Anadolu'da hüküm sürmüş bir devlettir. Başkentleri Veşukani idi. M.Ö. II. bin yılın ortalarında Hurri-Mitanni Devleti, Ön Asya'nın en kuvvetli siyasî güçlerinden biri olup, özellikle Mısırlılarla dostane ilişkiler kuruldu. Mısır'ın ünlü kraliçesi Nefertiti Mitanni asıllıydı. Bu dostluğun nedeni güçlenen Hititler idi. Şuppiliuma'nın seferleriyle yıpranan Mitanniler, Hititlere bağlı ve Asur'a karşı tampon bir ülke hâline getirilmiştir. Krallarıyla evlenen Hitit Prensesinden doğan çocukların başa geçme hakkı vardı. Halk Hurrilerden (Proto Türk) oluşurken, yönetici sınıf Indo-Aryan kökenliydi. Mitanni, Hititlerin yıkılışından sonra bölgesel bir güç oldu. Son krallarının adı II. Şattuara idi. Oğlu, kayıp prens Jiar-Jiara efsanevi bir kişiliğe sahipti. Mitannilere Guti diyen Asurluların kralı I. Salmaneser, Mitannileri yok edişini şöyle anlatır:

"Ararat (Ağrı) sınırından Tur Abdin (Mardin)'e kadar bu ülke içinde su gibi Guti kanı aktı."

M.Ö. II. binde tarihe karışan Mitanniler, Hurrilerle birlikte M.Ö. I. binde Van gölü dolaylarında Urartular adıyla tekrar Tarih sahnesine çıktılar.

Bugün uydurmalarla kendilerini Mitannilerle özdeşleştirenlerin, bin yıl önce bile sadece Zagros dağlık yöresinde yaşadıkları Kaşgarlı Mahmut'un 11. asırda çizdiği haritada görülür. Türk yerleşimine paralel olarak Anadolu ve Suriye'ye girdikleri bir gerçek! Onlara bu aklı verenler; Irak ve Suriye'de insanî dramlar başladığı zaman yöneticilerimiz ara bölgenin gerekliliğini dillendirince, planları farklı olduğundan buna yanaşmadılar. Gelişmelerden yararlanarak Türkiye'yi iç ve dış savaşa sürüklemek isteyen sırtlanlar unutmazın ki; Türkiye altüst edilen ülkelere benzemez! Halkımız oyunlarına serbetlidir artık. Olayları körikleyen, taşeronluk yapan kalleşler de ANKA SOYLU olduğumuzu unutmasın...

II-Tarihteki Tampon Devletler

Tampon Devlet; iki güçlü ve birbirine düşman devletler arasında kurulan, daha küçük ve güçsüz ara devlete denir. Tampon devletlerin iki işlevi vardır:

1-Birbirine düşman devletlerin doğrudan komşu olmasını engelleyerek, sürtüşme ya da sınır çatışmalarının savaşa dönüşmesini engellemek.

2-Savaş sırasında saldırıya uğrayan tarafın, saldırganın taarruzunu kendi topraklarına ulaşmadan tampon devletin topraklarında karşılamak.

Tarihte ilk tampon devlet Mitanniler, Hitit ile Mısırlılar arasında kurulsa da, gerçekte Asurlulara karşı tampon oldu. XVIII. asıra dek Osmanlı Devleti de, Lehistan / Polonya Krallığı'nı, Rusya'ya karşı tampon devlet olarak görüp korudu. II. Viyana Kuşatması'nda Osmanlıları arkadan hançerleyen Lehistan, bu hatasını çok ağır ödedi. Lehistan'ın 1773, 1793 ve 1795 yıllarında Rusya, Prusya ve Avusturya tarafından taksim edilerek ortadan kaldırılmasının ardından, Rusya'nın doğrudan saldırılarına hedef olan Osmanlı İmparatorluğu bu defa kendi hükümranlığı altındaki Romen beylikleri Eflâk ve Boğdan'ı Rusya'ya karşı tampon olarak kullanmıştır.

1833 yılında Osmanlıların, Rusya ile imzaladığı Hünkâr İskelesi Antlaşması'ndan sonra Avrupalılar, Osmanlı topraklarına hep bir tampon gözüyle baktı ve parçalamak için uygun zamanı bekledi.

XIX. asırda, İngiltere ve Rusya arasında İran, Afganistan, Tibet, Nepal ve zaman zaman Doğu Türkistan tampon devletler olarak sayıldı. (Hindistan (+Pakistan), Myanmar, Bangladeş, Sri Lanka ve Maldivleri kapsayan Hindistan Kolonisi'ne sahip İngiltere ile 1868-1884 yılları arasında Orta Asya'daki Türk hanlıklarını ilhak ederek söz konusu koloniye yaklaşan Rusya çatışmasını diye.)

İngilizler, Rusların Akdeniz'e inmesini engellemek için Batı'da Yunanistan'ı kurdu, Doğu'da da Ermenistan'ı tampon devlet olarak kurmak istedi.

31 Mart ihtilâlinden sonra İstanbul'a gayriresmî olarak el koyan Osmanlı karşıtlarının 1913 yılında kurdukları "Van Tampon Devleti" aslında Hazar petrollerine yönelikti. Rothschild ailesinin Boston'da Van Ermeni devletinin yapay başkanı Kanuni Paşa'ya gönderdiği sancağı bilenler, bu meşhur Yahudi ailesinin Hazar ve Orta Asya yolunu İslâm Dünyasına, Ermenilerle kapatma amacını çok geç anladı.

XX. asır başlarındaki I. Dünya Savaşı öncesinde Fransa ve Almanya arasında Belçika, Lüksemburg, Hollanda ve İsviçre tampon devletler olarak sıralanarak, her iki tarafın bu ülkeler üzerinden bir saldırı başlatması ihtimaline karşı, bu ülkelerin bağımsızlık ve tarafsızlıklarının korunması için özel çaba gösterildi.

Günümüzde Tampon Devlet deyimi; çatışma alanına göre Tampon Bölge (Buffer Zone) ya da Ara Bölge (Zone of Separation) olarak kullanılır. Tampon bölge, genelde devlet içindeki çatışmalarda kullanılır.

Devletler arasındaki çatışmalarda ara bölge kullanımı tercih edilmektedir. Ara bölge; çatışan devletlerin barışı koruma kuvvetleri tarafından zorla ayrılması pratikte mümkün olmadığından, tarafların rızasını ifade eden ve zorlama içermeyen bir terim olarak öne çıkar. Ara bölge; "tarafsız bölge"/, "insansız bölge (No Man's Land)" olarak da adlandırılır.

III. bin, 21. asır başlarında Irak ve Suriye'de insani dramlar başladığı zaman yöneticilerimiz ara bölgenin gerekliliğini dillendirmiş, ama başka planlar peşinde olan emperyal vampirler buna yanaşmamışlardır. Sadece IŞİD'e terörist gözüyle bakıp, asıl teröristleri anmamaları art niyetlerini kanıtlar.

Türkiye'ye yığılan Arap, Kürt göçünün ortaya çıkardığı insani ve ulusal güvenlik risklerinin, IŞİD saldırıları ve ABD operasyonun etkileriyle arttığı bir ortamda "tampon/ara bölge" ve "güvenli bölge" kavramları; karşı karşıya kalınan sorunun coğrafi, askeri, siyasi, kültür, demografik ve insani boyutlarına; müdahaleye karar verenlerin kapasiteleri ile amaç, niyet ve çıkarlarına bağlı olarak önem arz etmektedir.

Eski ABD Genelkurmay Başkanı Dempsey, Türkiye'nin istediği ara bölge'nin bir noktada "bir olasılık" olabileceğini, ama şu anda kampanyanın bir parçası olmadığını söyledi. Dempsey'in dikkat çektiği en önemli veri, Türkiye'nin 1,5 milyon mülteciye ev sahipliği yapması. Bu gelişmenin Türkiye'yi iyice bunaltmasını bekleyip, sonunda onlara boyun eğme noktasına getirmek. Koşullar oluştuktan sonra ara değil, tampon bölgeyi zorunlu kurup Türkiye'yi destekçisi yapmak. Barzani ile PKK'nın arasını bularak, iki bölgeyi birleştirmek ve sinsi oyunlarla Türkiye'nin Güney Doğu'sunu da katıp ilk fırsatta Akdeniz'e sınırdış yapmak.

Gelişmelerden yararlanarak Türkiye'yi kaosa sürüklemek isteyen, dumanlı havayı seven kurtlar; Osmanlı'yı parçalayayım derken, iki Dünya Savaşı'nda birbirlerini nasıl yediklerini unutmasın!

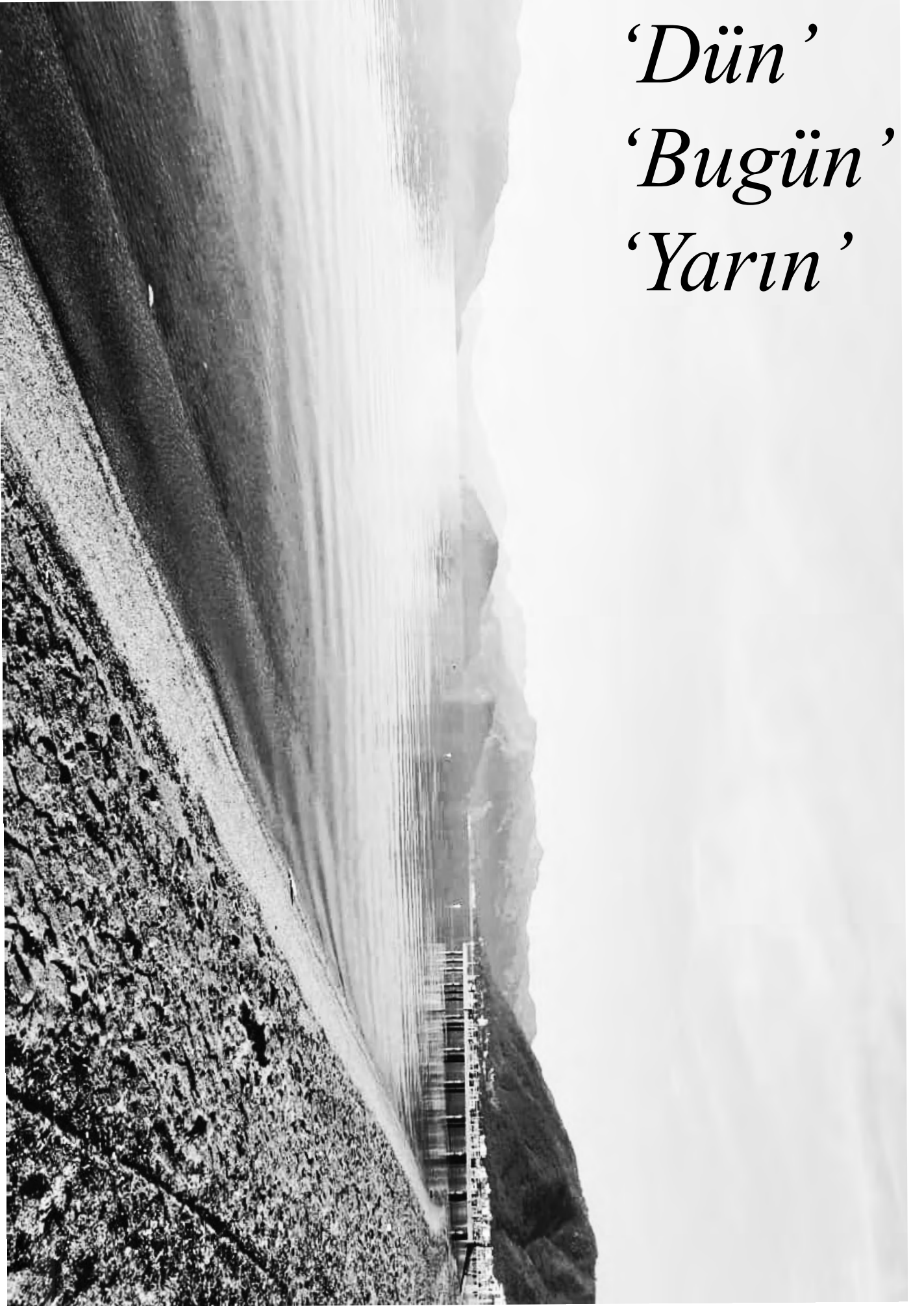
Kaynakça

Sadi Bayram: Kaynaklara Göre Güney Doğu Anadolu'da Proto Türk İzleri

Ekrem Memiş: "Anadolu'da Türklerin Varlığı Tartışmaları" Türkler Ansiklopedisi Cilt 1

-Not: Mitanni sınırları, bazı haritalarda Akdeniz'e kadar uzanıyor. O haritaları çizenler art niyetlidir.

‘Dün’
‘Bugün’
‘Yarın’

Fatma Türkdogan

Mevsimler Gelip Geçerken Sanat, Edebiyat ve Dergiler

1975 yılında yapılan 4'üncü "Altın Kelebek Ödül Töreni"nde yılın en iyi şarkısı seçilen "Sen Mevsimler Gibisin" in güfte ve bestecisi Selami Şahin'dir. Sözleri şöyledir:

*Sen gidince ruhumu bir alev sardı/Ağlayan gözlerimde hatıran kaldı
Bir zamanlar seninle mesut yaşadık/Şimdi o mutlu günler mazide kaldı*

Yalancı dünya gibi yalancısın sevgilim/Sen mevsimler gibisin değişirsin sevgilim

*Uzanan ellerimi bomboş bıraktın /Gözlerimde yaş olup sel gibi aktın
Son ümidim sendin sana inandım/Ummadığım bir anda beni bıraktın*

Yalancı dünya gibi yalancısın sevgilim/Sen mevsimler gibisin değişirsin sevgilim

Yukarıdaki güfte "mevsimler" metaforuyla anlatılmak istenen; insan denen varlığın değişken ruh hâlini gözler önüne sermektir. Kış mevsiminin soğuk ve puslu havasındaki karamsarlığı, ilkbaharın coşkulu ve delişmen havasını, yaz mevsimi ise kış boyunca kapalı mekânlara hapsedilmiş ve güneşin sıcaklığına hasret insanların serin köşeler kapma çabalarını -hayatın tezatlığı-, sonbaharın; tabiatı değiştiren, dönüştüren tatlı sert havasını betimliyor.

Başka bir bakış açısına göre de mevsimlerin birbiri üzerine devriliş bir yılı, yani bir bütünü -canlı varlığın yaşamı- oluşturduğuna göre şöyle bir çıkarımda bulunabiliriz: İlkbahar; bir bebeğin doğuşunu, büyüüp serpilmesini, yaz mevsimi; yetişkin hâliyle çalışma ve içtimai hayata dâhil olmasını, sonbahar; emeklilik hayatı yaşayarak yavaş yavaş hayattan elini eteğini çekmesini, kış mevsimi ise kaçınılmaz son olan ölüm ve ölüm sonrası Kur'an'da haber verildiği gibi "İnsanların, âlemlerin Rabb'i için kalkacağı gün" (Mutaffifin Suresi, 6) Kıyamet Günü'nü ve ebedî hayatı simgeler. İnsan üzerinden yaptığım bu örneklemelerin bazıları tüm canlı varlıklara da şamildir. Kısacası mevsimler; canlı varlıkların hayatlarını idame ettirdikleri ve bir döngü içinde var olmaya çabaladıkları zaman dilimlerini imler.

Mevsimlerle ilgili birçok güzel söz ve atasözü söylenmiş, bir o kadar da güfte yazılmıştır. Zira mevsimler gelir geçer ve sayılı olan nefesler geçici gölgeliğimiz olan dünyamızda bir aksi seda bırakıp son bulur.

*Kaç baharın yağurdunu yemek: Çok yaşamak, ömrü uzun olmak. (Reşat Nuri Güntekin)

*İnsanlar mutlu olduklarında mevsimin kış mı, yaz mı olduğunu fark etmezler. (Anton Çehov)

*Üzülme! Dikenden gül bitiren, kışı da bahar hâline döndürür. (Mevlana)

*Unutmayın; baharda kışı, kışın da baharı özler insan. Ne uzaksa onu özler. Kavuşmak şart mı? Boş ver... Bazı şeyler yokken güzel. (Özdemir Asaf)

*Yağmur yağsa kış değil mi? Kışı hâlini bilse hoş değil mi? (Atasözü)

*Yazın sıcakta terleyen, kışın soğukta üşümez. (Atasözü)

*Karıncadan ibret al, yazdan kışı karşılar. (Atasözü)

*Yazın yorulmayan, kışın kurulmaz. (Atasözü)

Bu tür ve buna benzer hikemi sözler yaşamın içindeki insanoğluna yol gösterir, rehber olur.

Hayatın içinde var olan mevsimlerle ilgili birkaç roman da yazılmıştır. Örneğin:

*Ferit Edgü, "Hakkâri'de Bir Mevsim"

*Demir Özlü, "Bir Yaz Mevsimi Romansı"

*Darien Gee, "Umut Mevsimi"

*Gün Zileli, "Mevsimler"

Merdinin namerdinin belli olmadığı, adalet, hak, hukuk gibi evrensel değerlerin rafa kaldırılıp muktedirin elindeki kantarın şirazesinden kaydırıldığı, savaş ve terör tehdidi altında oradan oraya savrulan, yoksulluk ve açlık sınırında yaşayan, işsiz ve mutsuz insanların çoğaldığı günümüzde tek nefes alabileceğimiz iki ortam kaldı:

Hızla azalan ormanlarımız bir de sanatsal faaliyetlerin yapıldığı ortam...

ABD'deki Drexel Üniversitesinden araştırmacılar, sanatsal faaliyet ile stres seviyesi arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır. Kırk beş kişilik grup üzerinde yapılan ankette verilen cevaplar kategorize edildiğinde yedi tema öne çıkmıştır:

1. Rahatlama duygusu
2. Zevk ve eğlenme duygusu
3. Kendisi hakkında yeni bir şeyler öğrenme
4. Kısıtlamalardan özgürleşme
5. İlk çatışmadan sonraki çözülmeye doğru evrimsel bir süreci deneyimleme
6. Bir akış içinde bulunma, sanat işi içinde kendini kaybetme
7. Gelecekte de sanat yapma arzusu

Peki : şimdi de sanat nedir ve çeşitleri nelerdir sorusuna cevap arayalım:

Sanat: İnsanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. İnsanın geçirdiği evrimler ve yaşama şekilleri; yaşama ve sanata bakışlarını, sanat biçimlerini değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda "sanat" farklı görünümde ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun zihin, akıl, zekâ ve muhayyile yoluyla elde ettiklerinin toplandığı üç kümeden biri felsefe, diğer ikisi sanat ve bilimdir.

Bugün sanatın "duygusal ve düşünsel etkileme gücü"ne sahip oluşu daha belirleyicidir. Bu anlayışa en uygun tanımlı yapan Thomas Munro'ya göre "Sanat; doyurucu, estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla dürtüler yaratma becerisidir."

Sanat, güzel ile uğraşır. Güzel ise göreceli bir kavramdır. Kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü taşıyan şey ne kadar kötü olursa olsun, estetik açıdan güzeldir.

Ulu önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün sanat üzerine söylediği şu veciz söz sanatın gücünü ortaya koyması açısından çok önemli bir tespittir:

"Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir."

Edebiyat da bir sanat olduğuna göre edebiyatın tanımını yapalım. Nedir edebiyat?

Edebiyatın Etimolojisi ve Tanımı:

Edebiyat kelimesi, Arapça “adabiyât” kelimesinden gelir. Kelime “Adb” kökünden gelen ve 1. görgü, terbiye, konuk ağırlama adabı, 2. yaşam tarzına ilişkin hikâye ve gözlemlerden oluşan anlamlarına gelen “adab” kelimesinin çoğul hâlidir. İlk kez “Şinasi” tarafından günümüzdeki anlamıyla bir sanat türünün adı olarak kullanılmıştır.

Edebiyatın, edebiyatçılar tarafından ortak bir kaniya varılmış tanımı bulunmamaktadır. Edebiyat tanımlanması, Platon’un “Devlet” adlı eserinden günümüze kadar sürmektedir. Stendhal, Georgi Plehanov, M. Parkhomenko, A. Myasnikov, Boris Suchkov kendi bakış açılarına göre edebiyatın tanımını yapmışlardır. İngiliz edebiyat eleştirmeni Terry Eagleton ise “Sağlam ve değişmez değerleri olan ve birtakım ortak özellikleri paylaşan eserler anlamında bir edebiyat tanımı olamaz.” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Okuyanlara estetik bir doyum sağlamak amacıyla yazılmış ya da böyle bir amacı olmasa bile biçimsel ve içeriksel özellikleriyle bu düzeye ulaşabilen bütün yazılı eserlere “edebiyat” diyoruz. Edebiyat bir anlatım biçimidir. Düşünce ve duyguları güzel ve etkili bir biçimde anlatma sanatı olarak da tanımlanabilir. Herhangi bir metnin edebiyat eseri sayılabilmesi için, sanatsal değerler taşıması gerekir. Edebiyatın ne olduğunu anlayabilmek için de ortaya konulan eserin, konuşma ve düzyazı dilinden farklı olan yanlarını ortaya koymak gereklidir. Edebiyat kendi içinde; şiir, hikâye, roman, deneme, masal, makale, fıkra (köşe yazısı), inceleme, röportaj gibi dallara ayrılır.

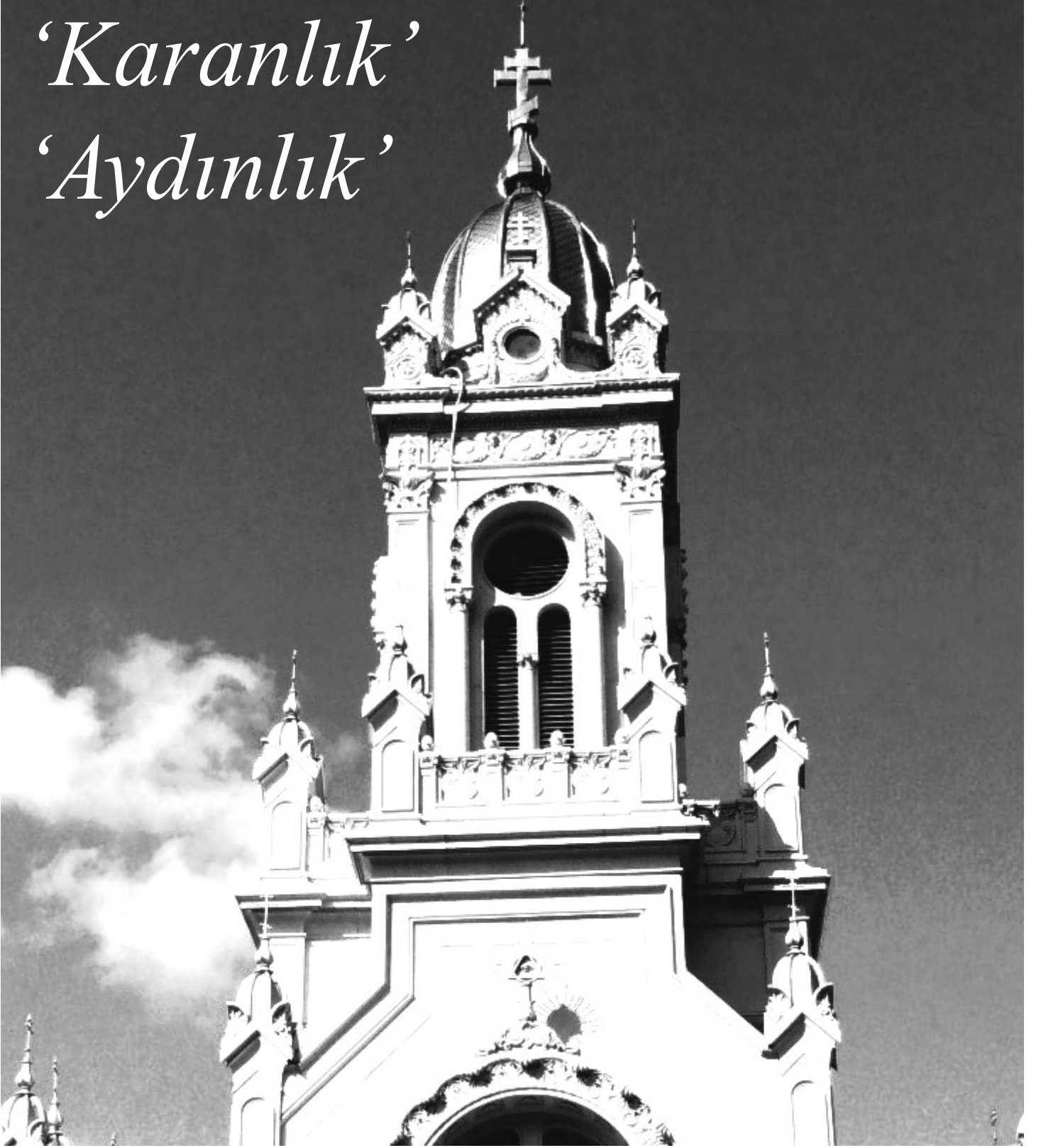
İster matbu isterse de dijital ortamda olsun edebiyat okurlar için yapılır. Boş vakitlerimizi doldurmak için değil, bilakis okumak için zaman yaratılmalıdır.

Okuma dediğimizde aklımıza kitap, gazete ve hiç şüphesiz ki dergiler gelir. Kitap ve gazetelerin işlevleri birbirinden çok farklıdır. Edebiyat ve düşünce, birbiriyle bağlantılı iki kavramdır. Bu iki kavramın birbirini en iyi ifade ettiği yer edebiyat dergileridir. Birden çok düşünceyi, birden çok felsefeyi yansıtarak edebiyatın akacağı mecrayı oluştururlar. Cemil Meriç’in dediği gibi “Dergiler, sanatçıları yetiştiren bir mekteptir.” Bünyesinde onlarca şair ve yazarı barındıran, Yeni Türk Edebiyatına kaynaklık eden bu dergiler, özgür düşüncenin zuhur ettiği kalelerdir. Sanat ve kültür adamları arasında köprü kurarak bilgi alışverişini ve haberleşmeyi sağlar. Edebiyatımızın yenileşmesinde, siyasi, sosyal ve kültürel fikirlerin yansıtılmasında, edebî türlerin gelişmesinde ayna görevi görür.

Dergiler, edebiyat dünyasının ana vitrinidir. Bazen düşündürülen bazen de gülümseten kapak çizimleriyle okurun göz zevkini okşadığı gibi birbirinden güzel edebî eserler ile okurun dimağına tatlı bir rayiha aşıl原因an dergiler hayatımızda hep olmalı...

Birbiriyle çatışan değil, birbirini besleyen dergiler var olduğu sürece edebiyatımız adına ümitvar olmalıyız.

'Karanlık'
'Aydınlık'

Sadece “An”